Cap a un model lliure de violències

Informe diagnòstic sobre la vulneració de drets de la infància i l'adolescència en el marc de l'activitat turística a Barcelona

Amb el finançament de:

Ajuntament de Barcelona

Cap a un model lliure de violències

Informe diagnòstic sobre la vulneració de drets de la infància i l'adolescència en el marc de l'activitat turística a Barcelona

Aquest informe ha estat elaborat amb el suport de l'Ajuntament de Barcelona.

Juliol, 2025.

Edita:
Federación de Asociaciones para la Prevención del Maltrato Infantil fapmi-ECPAT España i Associació Ethnic

Anàlisi de dades i textos elaborats per l'equip tècnic de fapmi-ECPAT España:
Jordi Costa
Iris Piñol
Selma Fernández

Presentació

El present informe diagnòstic s'inscriu en el marc del projecte "Turisme i drets de la infància: cap a un model lliure de violències", impulsat per l'Associació ETHNIC (AETHNIC) en col·laboració amb la Federación de Asociaciones para la Prevención del Maltrato Infantil (fapmi-ECPAT España), en el context del Programa d'Educació per a la Justícia Global 2024 de l'Ajuntament de Barcelona. El document que teniu a les mans respon a la necessitat urgent d'explorar de manera rigorosa la relació entre el sector dels viatges i el turisme i la vulneració dels drets dels infants i adolescents, posant el focus en les formes de violència que poden produir-se —de manera directa o indirecta— en aquest context. Lluny de limitar-se a un enfocament merament econòmic, el projecte reconeix que l'activitat turística comporta una incidència transversal en la vida de les persones i en les estructures socials, i que, per tant, pot esdevenir tant un espai de risc com una oportunitat per promoure transformacions positives.

Aquest informe parteix del convenciment que infants i adolescents són titulars plens de drets i, com a tals, han de veure garantida la seva protecció en qualsevol entorn, també en l'àmbit turístic. Les dades recollides en els darrers anys per organismes a nivell internacional i regional apunten a una realitat preocupant: cada any, milions d'infants són víctimes d'explotació i altres formes de violència en el marc del turisme, i centenars de milers de persones utilitzen infraestructures i serveis turístics per dur a terme aquests delictes. Aquestes pràctiques tenen lloc tant en contextos on es produeix una vulneració directa —com viatges amb finalitats d'explotació sexual— com en entorns on la violència es manifesta de manera indirecta, aprofitant la manca de protocols, la inacció o la ignorància dels diferents agents vinculats.

Malgrat la magnitud d'aquesta problemàtica, la seva visibilitat és encara molt limitada. En el context local de Barcelona, per exemple, no existeixen dades sistematitzades que permetin identificar amb claredat quins són els riscos concrets que l'activitat turística pot suposar per als infants, ni fins a quin punt les empreses, institucions i professionals del sector són conscients del seu paper en la protecció o vulneració dels drets de la infància. Aquesta invisibilització respon tant a la manca de recerca com a una cultura institucional que ha tendit a desvincular el turisme de la seva responsabilitat social. A això cal sumar-hi la poca presència, en els àmbits de formació turística, d'enfocaments vinculats als drets humans o a la protecció de col·lectius vulnerables. Aquesta absència de consciència i formació és especialment greu si tenim en compte el pes que el sector turístic té en el model econòmic i social de la ciutat, així com la seva projecció internacional.

Al respecte, el projecte parteix d'una mirada interseccional i sistèmica que reconeix la violència cap a la infància com una problemàtica multicausal, arrelada en desigualtats estructurals com la pobresa, les desigualtats de gènere, la falta d'educació o l'exclusió social. A escala global, aquestes vulnerabilitats es veuen accentuades en els països del Sud Global, on els mecanismes institucionals de protecció sovint són més fràgils i on la presència d'un turisme massiu pot incrementar els riscos per a infants i adolescents. Però també en el context local, com és el cas de Barcelona, es poden identificar situacions de risc, especialment quan el turisme es desenvolupa de forma desregulada, sense estàndards ètics i sense una cultura de la responsabilitat compartida. La ciutat, amb més de 9 milions de turistes anuals, és un dels principals nodes del turisme internacional a Europa i, com a tal, té la responsabilitat de garantir que aquesta activitat es desenvolupi en coherència amb els drets humans i els compromisos adoptats en matèria de justícia global.

Aquest informe neix també com a resposta al buit de coneixement que existeix sobre aquesta problemàtica. Les dades de què disposem avui són, majoritàriament, procedents de fonts oficials, com cossos policials o institucions de protecció a la infància, i en molts casos no reflecteixen tota la complexitat de la mateixa. Tampoc discriminen entre les diferents formes de violència ni entre els àmbits on es produeixen. En canvi, les entitats especialitzades acumulen una experiència significativa en l'atenció a víctimes i en la prevenció d'aquestes formes de violència, però sovint manquen de les eines institucionals per incidir estructuralment.

Per això, una de les principals aportacions d'aquest informe és la generació d'evidència científica que permeti fonamentar polítiques públiques i estratègies d'intervenció eficaces i sostenibles en el temps.

En aquest sentit, un dels aspectes centrals del projecte, i que queda reflectit al llarg de l'informe, és la importància de promoure la corresponsabilitat entre tots els actors implicats. El turisme no pot ser entès únicament com una activitat privada o mercantil, sinó com un espai social on conflueixen interessos públics, drets fonamentals i responsabilitats compartides. Les empreses turístiques, les administracions públiques, les organitzacions socials, els professionals i fins i tot les persones viatgeres tenen un paper a jugar en la creació d'un entorn segur per a infants i adolescents. El projecte proposa, en aquest sentit, avançar cap a la configuració d'un ecosistema turístic basat en la cooperació i la participació activa de tots aquests agents, amb l'objectiu de definir estàndards de protecció i protocols d'actuació que esdevinguin referents dins i fora del territori local.

El present informe s'orienta precisament a conèixer l'estat actual del sector turístic en relació amb la protecció de la infància davant la violència, identificar punts crítics de risc i analitzar el grau d'incorporació de mesures preventives en les polítiques i pràctiques de responsabilitat social corporativa de les empreses turístiques.

Aquesta vocació transformadora parteix d'una lògica global, que connecta la realitat local amb les dinàmiques globals. Barcelona, com a ciutat amb una àmplia experiència en la promoció de models de turisme responsable i sostenible, pot i ha de liderar una proposta que posi els drets de la infància al centre del debat turístic.
El projecte recull aquest repte i planteja una metodologia participativa per a la formulació d'un estàndard de protecció aplicable a qualsevol organització vinculada al sector, des de petites empreses locals fins a grans cadenes hoteleres amb presència internacional.

Finalment, aquest informe és també una eina de sensibilització i mobilització. A través de la divulgació dels seus resultats i recomanacions, es pretén incidir en la ciutadania per promoure una consciència crítica sobre els impactes del turisme i sobre el paper que tots i totes podem jugar en la seva transformació. El projecte apel·la al potencial dels hàbits de consum, de les decisions de viatge i de les actituds quotidianes com a instruments de canvi. D'aquesta manera, es reforça la idea que la lluita contra la violència envers la infància i l'adolescència no és una tasca exclusiva de les institucions o dels cossos especialitzats, sinó un compromís col·lectiu que ens implica com a societat.

Amb aquest diagnòstic, les entitats impulsores del projecte posen a disposició de la ciutat i del conjunt del sector turístic una eina de gran valor per iniciar un camí cap a un model més just, responsable i protector amb la infància i l'adolescència. La informació, l'anàlisi i les propostes recollides han de servir de base per a una acció coordinada i sostinguda que garanteixi que, tant a Barcelona com arreu del món, cap infant no sigui víctima de violència en nom del turisme.

Carme Tello Casny
Presidenta de fapmi-ECPAT España

Jesús Martín Vidal
Co Director d'Aethnic

Continguts

Introducció ... 9
La problemàtica de la violència envers la infància i l'adolescència al context turístic ... 10
L'explotació sexual de la infància i l'adolescència als viatges i el turisme ... 13
El turisme com a factor de vulnerabilitat a Barcelona ... 15
El marc de protecció a la infància i l'adolescència en el marc de l'activitat turística ... 17
Sobre aquest informe ... 23
Objectius de l'informe ... 23
Metodologia ... 23
Resultats ... 27
Participants ... 28
Ciutadania ... 28
Professionals del sector turístic i sectors relacionats ... 29
Professionals de l'administració pública ... 32
Anàlisi quantitativa i qualitativa ... 33
Percepció de la problemàtica ... 33
Cultura de protecció ... 38
Detecció i formació ... 39
Debilitats estructurals i descoordinació institucional ... 43
Obstacles jurídics, dificultats de persecució penal i obligacions pendents ... 46
Invisibilització i silenci al sector turístic ... 47
Protocols sectorials com a eina transformadora ... 50
Conclusions ... 53
Propostes de millora i recomanacions ... 56
Desenvolupament i aplicació de protocols sectorials específics ... 56
Formació i capacitació continuada ... 56
Campanyes de sensibilització i comunicació estratègica ... 57
Polítiques públiques integrals i transversals ... 57
Aliances institucionals i treball en xarxa ... 58
Annexes ... 60
Annex I. Enquesta a la ciutadana ... 60
Annex II. Enquesta a autoritats locals de Barcelona ... 62
Annex III. Enquesta a professionals del taxi ... 64
Annex IV. Enquesta a membres d'organitzacions no governamentals (ONG) ... 66
Annex V. Enquesta a professionals del turisme ... 68
Annex VI. Enquesta a estudiants de turisme ... 70

Índex de figures

Figura 1. Gènere (ciutadania) 28
Figura 2. Zona de residència (ciutadania) 29
Figura 3. Edat (ciutadania) 29
Figura 4. Distribució per perfil (professionals) 30
Figura 6. Anys d'experiència (professionals taxi) 30
Figura 5. Sexe (professionals taxi) 30
Figura 7. Sector (professionals turisme) 31
Figura 8. Sexe (professionals turisme) 31
Figura 9. Edat (estudiants) 31
Figura 10. Curs (estudiants) 31
Figura 11. Càrrec (Administració) 32
Figura 12. Consciència sobre la problemàtica (ciutadania) 33
Figura 13. Percepció de la gravetat (ciutadania) 33
Figura 14. Percepció turisme com a factor de risc (ciutadania) 34
Figura 15. Percepció problema (administració) 34
Figura 16. Coneixement situació de risc (ciutadania) 35
Figura 17. Coneixement situació de risc (sector turístic) 35
Figura 18. Intervenció situació de risc (sector turístic) 35
Figura 19. Freqüència percebuda d'incidents de violència (sector turístic) 36
Figura 20. Freqüència percebuda d'incidents de violència (Administració) 36
Figura 21. Percepció zones alt risc (ciutadania) 37
Figura 22. Percepció zones alt risc (sector turístic) 37
Figura 23. Percepció eficàcia mesures prevenció 38
Figura 25. Informació/ formació rebuda (ciutadania) 40
Figura 24. Percepció consciència de risc. 40
Figura 26. Necessitat de formació/informació (ciutadania) 40
Figura 28. Disposició a participar en campanyes de sensibilització (sector turístic) 41
Figura 27. Participació en campanyes de conscienciació (sector turístic) 41
Figura 29. Grau de formació rebuda (sector turístic) 41
Figura 30. Autopercepció preparació per gestionar situacions de violència (sector turístic) 42
Figura 31. Mesures de protecció 42
Figura 32. Percepció responsabilitat 43
Figura 33. Valoració actuació autoritats 43
Figura 34. Sistemes de coordinació interinstitucional 44
Figura 35. Nivell de col·laboració percebuda 44
Figura 36. Informació contacte en cas de violència 45
Figura 37. Percepció sobre la suficiència de la legislació actual 46

Figura 38. Impacte de la problemàtica en la imatge turística Barcelona 49
Figura 39. Grau de responsabilitat operadors turístics 49
Figura 40. Protocols al lloc de treball (sector taxi) 50
Figura 41. Estratègies prioritàries 51
Figura 42. Protocols al lloc de treball (sector turístic) 51

01 Introducció

Introducció

El turisme s'ha consolidat com un dels sector econòmics més importants tant a escala global[1] com local. Ciutats com Barcelona reben anualment milions de visitants[2], generant ingressos i ocupació, però també reben transformacions en la vida quotidiana de les comunitats residents. L'activitat turística, entesa com a fenomen social i cultural a més d'econòmic, té, per tant, un impacte profund en l'entorn, les persones visitants i la població local. Dins d'aquesta població local, els efectes sobre la infància i l'adolescència són especialment rellevant i alhora poc visibilitzats. Al respecte, la violència envers els infants i adolescents en el context dels viatges i el turisme representa una de les problemàtiques més greus que poden afectar la infància, atès les conseqüències devastadores que suposa per a les víctimes a curt i llarg termini[3]. Malgrat això, tradicionalment s'ha prestat poca atenció a aquesta qüestió, possiblement perquè sovint s'associa el turisme amb oci i benestar, i no amb vulneracions de drets.

En aquest sentit, la violència en contextos turístics adopta formes diverses i sovint subtils. Per violència no ens referim únicament a agressions físiques, sinó a un espectre ampli d'accions o omissions que perjudiquen el benestar i desenvolupament dels nens, nenes i adolescents. Per tant, cal entendre la violència de manera multidimensional: pot ser física, sexual, emocional o psicològica, però també institucional, simbòlica, estructural i digital. De fet, totes aquestes dimensions poden manifestar-se directament (per exemple, en casos d'explotació sexual) o indirectament (a través d'efectes col·laterals del model turístic sobre les condicions de vida de les famílies i les comunitats). A més, una mirada interseccional ens recorda que no tots els infants experimenten la violència de la mateixa manera. Factors com el gènere, l'origen ètnic, la classe social, la discapacitat o la situació migratòria, per exemple, poden augmentar la vulnerabilitat davant de determinades formes de violència que es poden donar en els contextos turístics.

Tenint en compte l'anterior, en aquest apartat s'analitza la problemàtica de la violència envers la infància i l'adolescència en el context del turisme a Barcelona a través de la identificació del principals factors de risc, l'exploració del marc normatiu de protecció vigent i la responsabilitat dels diferents agents involucrats, incloent administracions públiques, sector privat i ciutadania en el seu conjunt.

[1] World Tourism Organization (2024), **International Tourism Highlights, 2024 Edition.**
[2] Més informació a Observatori del Turisme a Barcelona. Disponible a: https://observatoriturisme.barcelona/destinacio-barcelona-ultimes-dades-de-seguiment-de-lactivitat-turistica/
[3] Fapmi-ECPAT (2023). **II Foro Turismo e infancia La prevención de la explotación sexual de la infancia y la adolescencia en los viajes y el turismo: Una cuestión de derechos humanos y empreses. Informe de Conclusiones y Propuestas**

La problemàtica de la violència envers la infància i l'adolescència al context turístic

Diversos models teòrics han intentat categoritzar les formes que pren la violència contra els infants en entorns turístics. Una distinció bàsica és entre la violència directa –actes explícits de dany físic o sexual, per exemple– i la violència indirecta o estructural, que inclou les condicions socials que posen els infants en risc (pobresa, exclusió, etc.)[4]. Tanmateix, per captar tota la complexitat, cal atendre les diferents tipologies de violència esmentades.

La violència física envers infants en contextos turístics pot manifestar-se en situacions com l'explotació laboral infantil (infants obligats a treballar llargues jornades en negocis turístics, o a dur a terme activitats al carrer sota coacció, sovint patint pallisses o maltractaments si no acompleixen allò que se'ls exigeix). També es pot donar en casos de maltractament directe per part de visitants o personal del sector: per exemple, agressions físiques a menors treballadors, o càstigs corporals en institucions turístiques que acullen infants (com centres benèfics o internats) on personal voluntari o cuidador utilitza la violència com a disciplina. Cal destacar que el treball infantil en la indústria turística, tot i estar sovint invisibilitzat, és present arreu del món. Molts ho fan en negocis familiars o informals[5], però d'altres es troben en situació d'explotació. Això inclou nenes i nens contractats il·legalment en hotels, restaurants o com a guies improvisats, així com infants que realitzen treballs de carrer centrats en els turistes (venda ambulant de records, neteja de parabrises, càrrega d'equipatges, etc.). Aquests infants sovint abandonen l'escola i són vulnerables a abusos: jornades extenuants, remuneracions ínfimes, entorns insalubres i, de vegades, maltractaments físics o verbals per part de les persones que els ocupen[6]. La normalització cultural d'aquest fenomen en alguns llocs i la indiferència dels i les visitants[7] fan difícil la seva erradicació, tot i constituir clarament una violació dels drets de l'infant.

La violència sexual és potser la faceta més estremidora i alhora una de les més documentades en l'àmbit turístic. Inclou l'abús sexual individual (com el cas d'un turista que aprofita el viatge per agredir un infant), però també fenòmens com l'explotació sexual a través de la prostitució. Aquests aspectes es tractaran amb detall més endavant, atès que constitueixen un problema global greu, també present al nostre entorn d'una forma més subterrània del que sovint es percep.

La violència emocional o psicològica acompanya sovint la física i la sexual, però també pot donar-se de manera independent. Per exemple, infants que creixen en zones turístiques poden sentir-se menyspreats o inferiors en veure com la seva cultura es mercantilitza per entretenir visitants, o com els turistes exhibeixen riquesa i privilegis inabastables per a ells. En el cas del *voluntarisme*, moltes persones menors d'edat pateixen dany emocional en crear vincles afectius fugaços[8] amb personal voluntari estranger que aviat desapareix de la seva vida; aquesta successió d'abandonaments pot generar sentiments de desemparament i baixa autoestima[9]. Així mateix, infants víctimes d'explotació solen arrossegar traumes psicològics profunds: por, ansietat, depressió, o sentiment de culpa induït per les persones agressores.

La violència institucional es refereix tant als danys causats per institucions que haurien de protegir les persones menor d'edat com a la falta d'acció d'aquestes. Un exemple n'és l''orfenat industrial': nens i nenes retinguts/des en orfenats o centres benèfics no per necessitat real sinó per atraure donacions i visites

[4] Consell d'Europa – Manual Compas de Educación en DDHH (2020). **Entrada "Paz y violencia": definición de violencia estructural y directa**
[5] ECPAT International. (2025). **The role of informal sector and sharing economy in travel and tourism to protect children**
[6] Mona Ji Hyun Yang, Catheryn Khoo, Elaine Chiao Ling Yang (2024). **Exploring host-children's engagement in tourism: Transcending the dichotomy of universalism and cultural relativism**, Tourism Management,Volume 100.
[7] Özel, C. H., & Avan, E. (2022). **Tourists' intention to visit a destination where child labour is employed: an application of the theory of planned behavior (TPB)**. Journal of Hospitality and Tourism Insights. № 5, p. 2382-2399.
[8] van Doore, K. E., & Nhep, R. (2023). **Orphanage tourism and orphanage volunteering: implications for children in the Global South. Frontiers in Sustainable Tourism**. Front. Sustain. Tour., 15 November 2023. Sec. Social Impact of Tourism, Volume 2 - 2023
[9] ECPAT International (2025). Op. Cit.

turístiques, fet que constitueix una greu violació del seu dret a créixer en família[10]. També es parla de maltractament institucional quan els mecanismes oficials fallen. En el context del viatges i el turisme, es de destacar l'alarmantment baix nombre de condemnes a nivell global[11]. En molts casos les víctimes i testimonis no disposen de la informació suficient sobre la problemàtica, el deure de notificació i els que drets que els hi assisteixen y, en molts, països la legislació i l'accés a recursos de protecció i reparació continua essent insuficient.

Per altra banda, la violència simbòlica apareix quan es normalitzen o es justifiquen situacions de dominació o discriminació envers els infants. En el turisme, això pot prendre la forma de discursos i pràctiques que consideren acceptable l'existència d'infants treballant per als i les turistes com a part del "paisatge" local, o la representació estereotipada i exòtica de nens i nenes en la promoció turística (convertits en reclam pintoresc)[12] [13]. Aquest tipus de violència és menys visible però igualment perniciós perquè perpetua la percepció dels infants vulnerables com a éssers inferiors o com a recursos al servei de les persones adultes, sigui per entretenir o per satisfer necessitats alienes.

La violència estructural, per la seva banda, ja s'ha esmentat en parlar de desigualtats: es tracta de la violència difusa però constant exercida per les condicions socioeconòmiques injustes. Quan el model turístic d'un territori genera elevats ingressos però manté o accentua la pobresa d'una part de la població, estem davant d'una forma de violència estructural que recau especialment en els nens i nenes d'aquestes famílies vulnerables. La manca d'accés a habitatge digne, a una educació de qualitat o a oportunitats laborals futures són impactes estructurals que, sense un responsable directe identificable, limiten els drets i el desenvolupament de la infància i l'adolescència.

Finalment, la violència digital és una realitat emergent estretament vinculada a l'expansió de les tecnologies de la informació. En el context turístic, es pot manifestar a través de diverses vies: per exemple, un turista pot contactar en línia amb un nen o una nena local abans o durant el viatge amb intencions d'abús (procés conegut com a *grooming* quan es fa per guanyar la confiança de la víctima); igualment, existeixen fòrums a internet i xarxes il·legals on es comparteixen continguts de d'explotació sexual online produïts en viatges, o on s'organitzen trobades de turisme amb aquesta finalitat[14]. Fins i tot aspectes aparentment innocus, com la difusió de fotografies de nens locals a les xarxes socials per part de viatgers sense consentiment ni mesura, poden suposar una violació de la privacitat i de la dignitat de l'infant. Molt sovint, i sobretot en països del Sud Global en entorns on els infants es troben en situació de vulnerabilitat, es normalitza fer-los fotografies sense cap mena de consentiment. Aquestes pràctiques, que en altres contextos serien inacceptables per la protecció dels drets d'imatge de les persones menors d'edat, es toleren o es veuen com a gestos innocents. Això, posa de manifest una doble vara de mesurar que no assegura els mateixos drets per a tots els nens i nenes, sigui quin sigui el seu context o procedència.

La dimensió digital, per tant, amplifica l'abast d'altres formes de violència (sexual, emocional) i planteja nous reptes de vigilància i prevenció transnacionals.

Un fenomen específic que il·lustra la interconnexió entre les bones intencions turístiques i la violència inadvertida és el *volunturisme*, o turisme de voluntariat[15]. Aquesta modalitat, sorgida a finals del segle XX, atreu principalment joves occidentals amb l'objectiu de combinar viatges amb activitats altruistes de curta durada en països en desenvolupament. Tot i que el voluntariat internacional pot aportar beneficis si s'organitza adequadament, el *volunturisme* comercial s'ha vist envoltat de crítiques pel seu "cost" ocult sobre

[10] ECPAT International (2025). Op. Cit.
[11] Íbid.
[12] Zhang, J., & Xu, H. (2023). **The power dynamics in local–tourist interactions**.
[13] Scheyvens, R. (2022). "**Boy, have we got a vacation for you": Orphanage tourism in Cambodia and the commodification and objectification of the orphaned child**.
[14] ECPAT International & Defence for Children-ECPAT Netherlands (2016). **Offenders on the move. Global study on sexual exploitation of children in travel and tourism.**
[15] Per exemple es pot consultar: Apeadero.es. **¿Qué es el volunturismo?.**

les comunitats i especialment sobre la infància local[16]. El *volunturista* sovint paga per participar en projectes benèfics breus (d'algunes setmanes a pocs mesos) organitzats per empreses amb ànim de lucre o entitats que responen més a la demanda d'experiències dels turistes que a les necessitats reals de la comunitat.

El *voluntarisme* genera conseqüències greus a nivell estructural. En molts casos, es tracta de projectes a curt termini que no aporten un impacte real ni sostenible, ja que no aborden les causes profundes dels problemes socials. Sovint s'executen sense una planificació rigorosa ni una consulta prèvia amb la comunitat, fet que pot donar lloc a accions ineficaces o fins i tot contraproduents. A més, la presència de voluntaris i voluntàries pot substituir llocs de treball locals, perpetuant dinàmiques de dependència i desvalorant els recursos propis de la comunitat. També pot reforçar el paternalisme blanc i les relacions verticals, on el voluntari/a extern assumeix un rol salvador sense entendre la realitat cultural i social del territori. En molts casos, aquests projectes neixen des de fora i responen més a interessos econòmics o a la necessitat dels voluntaris de "sentir-se útils" que no pas a les necessitats reals de la comunitat. Aquesta manca de coherència i responsabilitat pot afeblir els processos comunitaris i, en el cas dels infants, afectar el seu desenvolupament emocional, educatiu i social.

La participació de persones estrangeres en tasques de voluntariat, sovint implica l'accés directe a infants en orfenats, escoles o comunitats en situació de vulnerabilitat. En alguns casos, persones amb intencions abusives poden utilitzar aquesta aparent ajuda com a façana per apropar-se a nens i nenes, guanyar-se la seva confiança i abusar-ne. La manca de control, regulació i supervisió facilita aquest tipus de situacions.

Un dels casos més flagrants és l'exemple de països com Cambodja: la popularitat de visitar i ajudar en orfenats va motivar la proliferació de centres que explotaven infants deliberadament. S'ha demostrat que molts dels infants en aquests orfenats tenien família, però havien estat reclutats de zones rurals pobres amb promeses d'educació o directament apartats de les seves famílies per omplir aquests 'falsos orfenats'[17]. La creació deliberada d'orfenats per satisfer la demanda de persones voluntàries estrangeres implica una violència institucional i estructural greu: es priva un infant del dret a créixer en família per motius mercantils. Un altre cas paradigmàtic es va donar a Haití arran del terratrèmol del 2010: s'observà com moltes persones voluntàries, amb bona intenció, interferien en la vida quotidiana d'infants escolaritzats. Alguns entraven a les aules per repartir llaminadures i materials o per fer-se fotografies, interrompent les classes i creant dependència dels productes portats de fora. Un fotoperiodista que va cobrir l'emergència humanitària va denunciar que aquella 'allau solidària' acabava perjudicant la tasca educativa i generant recel entre la població local envers els estrangers[18].

Encara pitjor, l'absència de filtres rigorosos en certes organitzacions de *voluntarisme* ha permès que individus amb la intenció d'abusar sexualment de nens i nenes s'infiltrin com a personal voluntari per accedir-hi[19]. Cada cop hi ha més consciència d'aquesta amenaça i en alguns països s'han començat a prohibir els voluntariats de curta durada en orfenats, recomanant als viatgers que canalitzin les ganes d'ajudar cap a projectes que no impliquin interacció directa i breu amb infants vulnerables. La pressió internacional també ha crescut: xarxes com Better Care Network[20] han difós el lema 'Els infants no són atraccions turístiques' i alguns països han arribat a prohibir els voluntariats en orfenats[21], conscients que cal redirigir les energies solidàries cap a formes d'ajuda que no impliquin separar els infants de les seves famílies.

A banda dels orfenats, hi ha altres formes d'institucionalització vinculades al turisme que poden esdevenir problemàtiques. Per exemple, alguns programes per a nenes i nenes desafavorits als quals acudeix

[16] ECPAT International (2019). **Thematic note: Sexual exploitation of children and voluntourism.**
[17] Aquino, M. (2019). **Orphanages in Cambodia are Not Tourist Attractions**. Tripsavvy.com
[18] Coghlan, B., & Bracken, P. (2013). **The Role of Short-Term Volunteers in Responding to Humanitarian Crises: Lessons from the 2010 Haiti Earthquake. Development in Practice**.
[19] ECPAT International & Defence for Children-ECPAT Netherlands (2016). Op. Cit.
[20] Més informació a: **https://bettercarenetwork.org**
[21] Per exemple, la campaña 'Smart Volunteering' del govern australià. Més informació a: **https://www.dfat.gov.au/people-to-people/volunteers/Pages/smart-volunteering**

personal voluntari (centres de dia, escoles residencials, hospicis) poden, sota la pressió de complaure els donants estrangers, prioritzar l'experiència dels visitants per damunt de l'interès superior de l'infant[22]. Així trobem casos on nens i nenes han de participar en recepcions constants de turistes, actuant per a ells, mostrant-se afectuosos/es amb desconeguts/des, etc., alterant la seva rutina i la seva intimitat. Aquestes pràctiques, tot i emparar-se en finalitats benèfiques, cosifiquen la persona menor d'edat i violen el seu dret a la privacitat i a un entorn estable.

Des de Catalunya, moltes persones han participat en experiències de volunturisme global sense conèixer aquests riscos. Per això, entitats i administracions (com l'Ajuntament de Barcelona) han elaborat guies i consells per a un voluntariat internacional responsable, instant a triar organitzacions acreditades i defugir projectes que instrumentalitzin els infants (sovint s'adverteix expressament de no fer voluntariat en orfenats)[23]. Aquest canvi respon a la necessitat de minimitzar el potencial dany que pot causar una acció benintencionada però mal planificada.

En síntesi, el *volunturisme* posa de manifest que, sense una visió crítica i informada, fins i tot iniciatives aparentment solidàries poden perpetuar formes subtils de violència: la cosificació dels infants com a objecte de caritat, la ruptura de vincles familiars o la generació de dependències envers l'ajuda externa. Combatre aquestes dinàmiques requereix un enfocament de cooperació internacional que prioritzi l'enfortiment de les comunitats locals i la protecció dels drets dels infants per damunt de la satisfacció personal de les persones voluntàries.

L'explotació sexual de la infància i l'adolescència als viatges i el turisme

Per la seva banda i a nivell general el debat contemporani sobre la violència sexual exercida sobre infants i adolescents en el context dels viatges i el turisme gira entorn a la problemàtica de la explotació sexual infantil[24]. Quan parlem d'explotació sexual de la infància i l'adolescència en el context dels viatges i el turisme (ESIAVT), ens referim a aquelles situacions d'explotació sexual que tenen lloc en el context dels viatges, el turisme o ambdós. Una definició que inclou no només els turistes, sinó també aquelles persones que viatgen per qualsevol motiu (ja sigui viatges de negocis, persones expatriades, personal voluntari, etc.), tant a nivell local, dins del seu país d'una regió a una altra, com a nivell internacional, d'un país a un altre[25].

El focus en aquesta problemàtica concreta deriva del fet que, malgrat la dificultat per obtenir dades, alguns estudis a nivell internacional i regional estimen que aproximadament unes 250.000 persones viatgen a l'estranger cada any per tenir relacions sexuals amb nens i nenes[26]. De fet, l'any 2007, l'Organització Mundial del Turisme va publicar els resultats d'un estudi en què es posava de manifest que, dels 700 milions de turistes que van viatjar aquell any, 1 de cada 5 ho va fer amb fins sexuals. Parlem, tanmateix, amb aquesta dada, de persones agressores preferencials que creuen fronteres i que són les minoritàries.

Però sabem que molts nens i nenes víctimes són abusats per turistes o per persones que viatgen dins del seu propi país o regió. La persona agressora típica no és un turista, sinó algú que es desplaça per qualsevol motiu (especialment en viatges de negocis, un conductor, un treballador en l'àmbit de l'ajuda humanitària, un expatriat, un voluntari, etc.). De la mateixa manera, l'evidència demostra que la majoria d'agressors/es són 'situacionals', és a dir, persones que es desplacen sense la intenció d'abusar d'un nen o nena, però que

[22] van Doore, K. E., & Nhep, R. (2023). Op. Cit.
[23] Lafede.cat – Coordinadora d'ONG per al Desenvolupament. (2023). **Guia de bones pràctiques per al voluntariat internacional responsable**.
[24] Fapmi-ECPAT España (2021). **La explotación sexual de la infancia y la adolescencia en los viajes y el turismo. Monográfico**
[25] ECPAT International & Defence for Children-ECPAT Netherlands (2016). Op. Cit.
[26] Assembly: we must end 'sex tourism' impunity", Human Rights Europe, 3 de marzo de 2014.

acaben arribant a un destí on l'ESIAVT està normalitzada i on es percep que no hi ha conseqüències per la comissió del delicte.

Són pocs els estudis que aporten llum sobre aquesta problemàtica, malgrat l'evidència de casos relacionats amb la mateixa a nivell global. En aquest sentit, a l'estudi publicat per ECPAT International[27] es destacava que aquesta forma d'explotació sexual de la infància i l'adolescència es dona a nivell global, des de països amb més dificultats econòmiques fins als més industrialitzats o amb més riquesa.

De fet, la consideració tradicional de països de destí, trànsit i origen ha quedat obsoleta: les persones agressores cerquen de forma activa nous destins depenent de les mesures que es prenguin en matèria de prevenció, sensibilització i persecució del delicte en els diferents llocs, fet que provoca que qualsevol país del món pugui incloure's, en un moment donat, en qualsevol d'aquestes categories.

Pel que fa a això, l'estudi esmentat anteriorment també posa de manifest que no existeix un perfil únic d'agressor/a sexual. Fa uns anys, aquest tipus d'agressors/es s'identificaven majoritàriament amb homes de mitjana edat, amb tendències pedòfiles, provinents de països industrialitzats i que viatjaven a països amb més dificultats econòmiques amb la intenció d'abusar sexualment d'un nen o una nena.

Avui dia sabem que la major part de les persones agressores són situacionals, és a dir, qualsevol persona que viatgi per qualsevol motiu sense la intenció, a priori, d'abusar sexualment d'un nen o una nena, però que, en arribar al destí, l'ESIAVT es presenta com una pràctica possible.

I aquesta realitat no és aliena al nostre context més proper. Sense anar més lluny, les dades oficials publicades a Espanya revelen un increment en l'últim any registrat (2023) de més de 2.800 victimitzacions relatives a delictes contra la llibertat sexual, essent un 42,6 % d'aquestes les que van afectar persones menors d'edat[28].
En aquest sentit, estudis recents eleven la prevalença de la violència sexual envers la infància i l'adolescència fins a un 17,8 %, sent la victimització sexual electrònica la més freqüent (en un 12,1 % dels casos), afectant especialment les nenes (amb un 18,3 % en comparació amb el 5,9 % dels nens). L'explotació sexual, en aquest cas, afectaria un 2,6 % de nenes, nens i adolescents[29].

Pel que fa a això, segons el Ministeri de l'Interior, es van registrar, el 2023, 417 victimitzacions relatives a corrupció de menors del total de les 8.718 victimitzacions per delictes sexuals que van afectar persones menors d'edat[30] i són les víctimes femenines les que presenten un percentatge més alt de victimitzacions, arribant fins al 86 %[31].

De la mateixa manera, l'informe elaborat per fapmi-ECPAT Espanya[32] indica que un 12,56 % de les persones enquestades afirmen conèixer alguna situació o haver participat en algun moment en activitats sexuals a canvi d'una remuneració econòmica.

Al context català, la problemàtica de la violència envers la infància i l'adolescència continua sent una greu preocupació social i institucional. Les dades més recents apunten a un augment considerable en la detecció de casos, especialment gràcies a la implementació de mecanismes com el model Barnahus i la millora dels sistemes de registre i atenció especialitzada.

[27] ECPAT International & Defence for Children-ECPAT Netherlands (2016). Op. Cit.
[28] Ministerio del Interior (2024). **Informe sobre delitos contra la libertad sexual en España 2023**.
[29] GReVIA (2024). **La victimización sexual en la adolescencia: un estudio nacional desde la perspectiva de la juventud española. Resumen ejecutivo**
[30] Ministerio del Interior (2024). **Anuario estadístico del Ministerio del Interior. 2023**
[31] Ministerio del Interior (2024). Op. Cit.
[32] Fapmi-ECPAT España (2023). **TRATAndo Bien. Proyecto para la prevención de la trata y la explotación sexual de la infancia y la adolescencia. Resultados de la implementación. 2023.**

Segons les últimes dades publicades per la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (DGAIA), la població infantil i adolescent amb expedient obert al sistema de protecció a Catalunya, s'elevava fins a 19.215 infants al novembre de 2024, la qual cosa suposa el 18,6 % del total d'expedients de risc greu, sent l'abús sexual el tipus de violència més notificada (34,4 %) després del maltractament físic[33]. En aquest sentit, segons el Síndic de Greuges, la violència sexual contra els infants ha experimentat durant els darrers anys un augment del 154,3%[34]. Les principals víctimes, sempre segons dades del Departament d'Interior, son les noies. Mentre un 22,9% dels nois manifesten haver-ne estat víctimes, aquesta proporció es de fins al 48,4% en el cas de les noies.

L'impuls del model Barnahus ha estat clau per millorar la detecció i l'atenció de la violència sexual infantil. Segons dades oficials de la Generalitat, l'any 2024 aquests centres van atendre 2.897 casos de violència sexual infantil**,** el que representa una mitjana de 16,5 casos per cada 10.000 infants, multiplicant per 2,5 la taxa de detecció respecte a 2023[35].

Això posa de manifest una tendència creixent en la detecció de casos de maltractament i violència sexual infantil al país, especialment per la millora en els sistemes d'atenció i la implementació de models com el Barnahus. Tot i això, la magnitud real del problema segueix sent més gran que les xifres conegudes, ja que moltes situacions no es denuncien o no arriben a ser detectades, especialment quan parlem de casuístiques específiques com l'explotació sexual als viatges i el turisme i que les dades oficials no recullen de forma desagregada. Malgrat l'anterior, sabem que aquests tipus de casos es produeixen al nostre entorn per part de turistes o persones que viatgen des de l'estranger, com en països tercers per part de ciutadans nacionals, fets dels quals informen principalment els mitjans de comunicació[36].

El turisme, si no es gestiona amb criteris ètics i una visió centrada en els drets humans, pot esdevenir un entorn propici per a vulneracions greus dels drets dels infants, alimentat per desigualtats globals, pràctiques comercials irresponsables i la manca de regulació eficaç.

Malgrat l'anterior, l'activitat turística, per les seves característiques, podria estar relacionada, de manera directa o indirecta, amb aquestes problemàtiques, especialment si parlem de zones amb alta concentració de turistes, allotjaments informals, o espais digitals on es facilita el contacte entre persones agressores i potencials víctimes, com es veurà més endavant.

En conclusió, la violència envers la infància i l'adolescència en contextos turístics és una problemàtica complexa, multifacètica i sovint invisibilitzada, que abasta des de formes directes com la violència física o l'explotació sexual fins a expressions més subtils com la violència simbòlica, institucional o estructural. Cal, doncs, una resposta integral que combini accions de prevenció, sensibilització, control i responsabilització tant dels agents turístics com de les institucions públiques, així com una implicació activa de la ciutadania en la promoció d'un turisme just i protector de la infància i l'adolescència.

El turisme com a factor de vulnerabilitat a Barcelona

[33] Generalitat de Catalunya. Direcció General d'atenció a la infància i l'adolescència DGAIA (2024). **Informe estadístic mensual. Novembre 2024**.
[34] Síndic de Greuges (2024). **Informe sobre els Drets de l'Infant**.
[35] Drets socials. Comunicació de Govern (2025). **Les Barnahus atenen 2.897 casos de violència sexual contra infants i adolescents el 2024**
[36] Per exemple, M. Ollés (2021). **Condenado a ocho años y medio de cárcel por prostituir a menores tuteladas**. Diario de Mallorca.

Les dinàmiques del turisme no es poden deslligar del context de desigualtat social en què s'insereixen. Sovint, les zones turístiques presenten un fort contrast entre la prosperitat associada a l'activitat turística i la realitat de comunitats locals que no se'n beneficien equitativament[37]. Aquesta desigualtat econòmica i social és un factor clau que incrementa la vulnerabilitat de la infància a diverses formes de violència[38].

Al respecte, aquesta relació perniciosa entre turisme i desigualtat no només es dona en indrets amb més dificultats econòmiques o socials, sinó que també es manifesta en ciutats riques com Barcelona: tot i el gran volum de riquesa generat pel turisme, aquesta no sempre arriba als col·lectius més desafavorits. Barris populars amb alta presència turística poden veure com el cost de la vida augmenta (habitatges convertits en allotjaments turístics, encariment de preus)[39] mentre moltes famílies locals pateixen precarietat. De fet, la taxa de pobresa infantil a Catalunya es manté elevada[40] (aproximadament un de cada tres menors en risc de pobresa segons dades recents), i aquesta vulnerabilitat econòmica pot empènyer infants i adolescents a situacions d'explotació vinculades al turisme, ja sigui treballant il·legalment, participant en activitats de carrer orientades al turista o patint negligència perquè els seus progenitors/es han d'acceptar feines precàries i jornades llargues en el sector.

El turisme interactua amb les desigualtats existents de manera ambivalent: pot proporcionar ingressos i oportunitats per a alguns, però també pot aprofundir bretxes socioeconòmiques. Quan una part de la població local –en especial la infància en risc– queda al marge dels beneficis del turisme i en canvi n'assumeix els impactes negatius, s'estableix un brou de cultiu propici per a diverses formes de violència.

Un exemple concret de com la desigualtat alimenta la problemàtica és l'existència de persones menors d'edat dedicades a la mendicitat o a la venda ambulant en zones turístiques. De vegades són infants de minories marginades o d'origen migrant en situació irregular, explotats per xarxes que els obliguen a demanar almoina o a cometre petits furts aprofitant l'afluència de visitants[41]. Aquest fenomen s'ha observat al centre de Barcelona, on grups organitzats han utilitzat infants i adolescents per robar turistes, podent constituir una forma de tràfic d'éssers humans amb finalitat d'explotació criminal. La presència de turistes amb alt poder adquisitiu atrau aquestes activitats, i la marginalitat social dels infants implicats els situa fora del sistema de protecció oficial, accentuant la seva indefensió.

Alhora, el turisme recreatiu de baix cost que atreu determinades ciutats (per exemple, el conegut 'turisme de borratxera') sol concentrar-se en barris populars on l'allotjament és barat, generant molèsties i degradació de l'entorn que acaben afectant la qualitat de vida dels infants residents. És a dir, les desigualtats territorials dins la ciutat fan que les càrregues negatives del turisme es concentrin en les àrees amb població més vulnerable, cosa que pot considerar-se una forma de violència estructural: infants que creixen en entorns amb soroll nocturn, inseguretat o espai públic saturat per turistes veuen limitat el seu dret al joc, al descans i a una vida comunitària tranquil·la.

Per altra banda, un element transversal que es desprèn de tot l'anterior és la relativa invisibilitat de la infància en l'elaboració i aplicació de polítiques públiques, especialment en l'àmbit turístic. Tradicionalment, els plans estratègics de turisme i les regulacions del sector s'han centrat en aspectes econòmics (arribada

[37] Prego, C. (2025). **Hace décadas las ciudades de Europa se unían para captar turistas. Hoy se alían para lo contrario: echarlos**. Xataca.com
[38] UN-Violence against Children. (2024). ***Risks of violence against children in travel and tourism*. United Nations**.
[39] Ramón, J. (2022). **Vuelve el turismo, aumentan las desigualdades**. Catalunyaplural.cat.
[40] Idescat (2024). **Enquesta de condicions de vida**.
[41] La Vanguardia (2020). **Detectan mafias que trafican con menores para mendigar o hurtar en Barcelona**. Lavanguardia.com

de visitants, creació d'ocupació, impacte sobre el PIB) i en la gestió urbana (infraestructures, ordenació de l'espai públic) sense incorporar una mirada específica sobre com afecta tot plegat els infants.

Així, per exemple, quan s'ha debatut a Barcelona sobre els problemes derivats del turisme, sovint s'ha parlat en termes genèrics de 'veïns' i 'barris' afectats, però no s'ha analitzat ni donat veu concreta als infants d'aquests barris per descriure com viuen ells i elles aquesta situació. Tampoc és habitual que en els processos de participació ciutadana relacionats amb el turisme es convoquin nens, nenes i adolescents, malgrat que ells i elles tenen percepcions i necessitats específiques (a més de ser un dret reconegut pels diferents tractats internacionals en la matèria). Aquesta absència de la veu de la infància es tradueix en polítiques poc sensibles a la seva realitat. La paradoxa és que Barcelona ostenta el segell de 'Ciutat Amiga de la Infància'[42] (atorgat per UNICEF) pel seu compromís global amb els drets dels infants, però en matèria de gestió turística aquesta sensibilitat encara s'ha d'integrar plenament.

Fins i tot en l'àmbit de la seguretat i la protecció, sovint la infància queda diluïda dins del concepte general de 'col·lectius vulnerables' sense accions concretes. Per exemple, les ordenances municipals poden combatre la prostitució de carrer o la mendicitat coactiva, però poques vegades inclouen mesures específiques quan aquestes activitats impliquen persones menors d'edat. Si un ajuntament regula els apartaments turístics, probablement no incorporarà en la memòria d'impacte consideracions sobre quants infants s'han vist forçats a marxar del barri per la pressió turística. Això reflecteix una manca de dades desagregades i d'indicadors centrats en la infància a l'hora d'avaluar les polítiques.

En suma, cal un canvi de paradigma perquè la infància deixi de ser 'invisible' i passi a ser considerada un agent i un indicador clau d'un turisme veritablement sostenible i humà.

A nivell social, aquesta invisibilització es percep en la sorpresa o incredulitat que genera sovint parlar de violències cap als infants en context turístic. Aquesta falta de visibilitat és alhora causa i conseqüència de la poca presència del tema a l'agenda pública.

Fer visible la infància en les polítiques públiques significa incorporar l'impacte en els nens i nenes com un criteri explícit en la planificació turística i urbana. També implica recollir dades i elaborar diagnòstics periòdics sobre com el turisme afecta els drets dels infants, i involucrar els departaments de protecció de la infància en la governança del turisme.

El marc de protecció a la infància i l'adolescència en el marc de l'activitat turística

Existeix un ampli fonament normatiu, des del nivell global fins al local, que reconeix el deure de protegir els infants de les violències associades al turisme. Tanmateix, l'existència de lleis i altres instruments com els codis ètics no garanteix per si sola la seva efectivitat: cal una implementació rigorosa, amb polítiques públiques actives, formació dels agents implicats i cooperació entre països, administracions i sector privat per prevenir la impunitat i assegurar entorns turístics segurs i respectuosos amb la infància i l'adolescència.

Al respecte, la protecció dels drets de la infància i l'adolescència davant qualsevol forma de violència, inclosa la que pot produir-se en el marc dels viatges i el turisme, es troba emparada per diversos

[42] Més informació a: **https://ajuntament.barcelona.cat/infancia/ca/canal/barcelona-ciutat-amiga-de-la-infancia**

instruments legals internacionals que estableixen obligacions per als estats i orientacions per als actors implicats, tant públics com privats.

El pilar fonamental d'aquest marc és la Convenció sobre els Drets de l'Infant[43] (CDI), aprovada per l'Assemblea General de les Nacions Unides el 1989 i ratificada per gairebé tots els països del món. Aquesta convenció reconeix el dret dels infants a estar protegits/des contra qualsevol forma d'explotació i abús sexual (article 34), així com contra qualsevol forma de violència física o mental, maltractament o negligència (article 19). A més, estableix el principi de l'interès superior de l'infant com a criteri prioritari en totes les decisions que l'afectin (article 3).

Com a complement, el Protocol Facultatiu de la CDI sobre la venda d'infants, la prostitució infantil i la utilització d'infants en pornografia[44] exigeix als estats adoptar mesures concretes per prevenir i penalitzar aquestes formes d'explotació, incloent-hi la cooperació internacional i la regulació del sector privat, com ara el turístic.

En l'àmbit regional europeu, destaca el Conveni del Consell d'Europa per a la protecció dels infants contra l'explotació i l'abús sexual (Conveni de Lanzarote)[45], que obliga els estats signants a criminalitzar totes les formes d'abús sexual infantil i a establir mecanismes efectius de prevenció, detecció i intervenció, amb especial atenció als contextos de mobilitat, com els viatges i el turisme. Aquest conveni inclou també l'obligació de col·laboració amb el sector privat, com les agències de viatges o els allotjaments turístics, per prevenir situacions de risc.

Un altre instrument clau és el Codi Ètic Mundial per al Turisme (de la OMT, convertit actualment en Convenció internacional)[46], el qual estableix principis de responsabilitat social i protecció dels drets humans, especialment dels col·lectius vulnerables. En el seu article 2.3, s'hi afirma que 'el turisme ha de contribuir al respecte dels drets humans i, en particular, dels drets dels infants'. Aquest compromís va ser reforçat amb la Campanya Internacional contra l'Explotació Sexual Infantil en Viatges i Turisme impulsada per ECPAT Internacional, que va donar lloc a iniciatives com The Code (Code of Conduct for the Protection of Children in Travel and Tourism)[47]. Essencialment es tracta d'un codi d'autoregulació i Responsabilitat Social Corporativa el principal objectiu del qual és la prevenció i la protecció de nens, nenes i adolescents, tant a l'àmbit de l'activitat diària de les pròpies empreses com a amb les seves relacions amb proveïdors i la pròpia comunitat.

Complementàriament, cal esmentar els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) de l'Agenda 2030 de Nacions Unides[48]. Aquesta resolució, de caràcter universal, defineix uns objectius de caràcter social, econòmic i mediambiental, els 17 Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) incorporant 169 metes parcials per l'any 2030.

L'Agenda 2030 exhorta les empreses a arranjar la seva estratègia corporativa amb els objectius de desenvolupament per tal d'aportar el màxim de valor afegit en els països en desenvolupament. I, més concretament, incorpora tres objectius íntimament relacionats amb la protecció dels de la infància i la lluita contra la violència: eliminació de totes les formes de violència contra totes dones i les nenes (Objectiu 5.2); implementació de mesures per la erradicació de treballs forçosos, la fi de l'esclavitud moderna, el tràfic i l'explotació sexual (Objectiu 8.7) i la fi de l'abús, l'explotació, el tràfic i totes les formes de violència i tortura contra nens, nenes i adolescents (Objectiu 16.2).

[43] Nacions Unides (1989). **Convención sobre los derechos del niño**.
[44] Nacions Unides. (2000). **Protocolo facultativo de la Convención sobre los Derechos del Niño relativo a la venta de niños, la prostitución infantil y la utilización de niños en la pornografía.**
[45] Consell d'Europa (2007). **Convenio del Consejo de Europa sobre la protección de los niños contra la explotación sexual y el abuso sexual.**
[46] OMT (2020). **Convención marco sobre ética del turismo**.
[47] Més informació a: **https://ecpat-spain.org/iniciativa-codigo-de-conducta/**
[48] Més informació a: **https://www.un.org/sustainabledevelopment/es/objetivos-de-desarrollo-sostenible/**

En aquest línia i incidint de forma concreta en l'àmbit de les empreses, el Marc 'Protegir, Respectar i Remeiar'[49], que el Representant Especial del Secretari General de nacions Unides sobre Drets Humans va presentar al Consell de Drets Humans defineix tres pilars fonamentals que afecten a la responsabilitat del món privat: 1) la obligació del Estat de protegir enfront de les violacions dels drets humans per part de tercers, incloses les empreses; 2) la responsabilitat de les empreses de respectar els drets humans i 3) la necessitat de millorar l'accés de les víctimes a solucions efectives, judicials i no judicials.

Per posar en pràctica això es van desenvolupar els anomenats Principis Rectors de les Nacions Unides sobre Empreses i Drets Humans[50], els quals s'apliquen a tots els Estats i empreses de qualsevol tipus. El document fa èmfasi en una aplicació no discriminatòria dels seus principis, tenint en compte les necessitats específiques de grups vulnerables o marginats, així com les diferències obvies entre homes i dones, i destaca la importància de la cooperació internacional per millorar les pràctiques respectuoses amb els drets humans en el context globalitzat actual. Així mateix el document subratlla la necessitat de proporcionar accés a mecanismes de reparació eficaços tant judicials com no judicials, per a les víctimes de violacions de drets humans relacionades amb activitats empresarials.

Relacionat amb aquest instrument, El document *Children's Rights and Business Principles*[51], proporciona un marc integral per entendre i abordar l'impacte dels negocis en els drets i el benestar, en aquest cas, dels nens, nenes i adolescents. Aquest document serveix com a guia per a les empreses per incardinar el respecte i suport dels drets dels infants en les seves estratègies i operacions bàsiques, així com les seves relacions amb proveïdors i clients, reforçant les seves iniciatives de sostenibilitat corporativa.

En aquest sentit, el document destaca la importància de les empreses en el respecte i suport dels drets dels nens a través de les seves activitats i relacions empresarials, incloent l'àmbit laboral, el mercat, la comunitat i el medi ambient. S'enuncien accions específiques que les empreses haurien de prendre per evitar i abordar qualsevol impacte advers sobre els drets dels nens, així com mesures que les empreses s'encoratgen a prendre per ajudar a fer-los avançar.

Tot i l'existència d'un marc legal internacional sòlid que reconeix i protegeix els drets de la infància en contextos de mobilitat, com ara els viatges i el turisme, la seva aplicació efectiva continua sent molt limitada. Tal com s'ha evidenciat en apartats previs, diversos factors estructurals contribueixen a augmentar el risc de violència i explotació sexual de nens i nenes en entorns turístics: la mobilitat constant de les persones, l'anonimat que sovint ofereixen aquests espais, la fragmentació de les responsabilitats institucionals, la manca de traçabilitat de les persones adultes que acompanyen els infants, així com la poca formació del personal del sector turístic en matèria de protecció a la infància.

A aquests elements cal afegir-hi la ineficàcia de mecanismes de denúncia adaptats als infants i adolescents, la debilitat dels protocols d'intervenció i la manca de coordinació entre els serveis públics de protecció i els actors privats implicats. Aquesta combinació de mancances operatives posa de manifest una bretxa significativa entre els principis legals reconeguts internacionalment i la seva translació real a les polítiques públiques, la regulació sectorial i les pràctiques professionals quotidianes.

Davant d'aquest escenari, la Llei Orgànica 8/2021[52] representa un avenç normatiu de primer ordre en establir l'obligació de generar entorns segurs i de bon tracte en tots els espais on es desenvolupa la vida i les relacions de nens i nenes. La norma estableix elements clau com la prevenció estructural de la violència, la intervenció precoç, la formació obligatòria del personal que treballa amb persones menors d'edat i l'existència de protocols específics d'actuació. En àmbits com els centres educatius, les activitats de lleure organitzades o les entitats esportives, aquesta normativa ha començat a materialitzar-se mitjançant mesures

[49] Més informació a: **https://www.ituc-csi.org/IMG/pdf/12-04-21_ruggie_briefing_note_mk_es.pdf**
[50] Nacions Unides. (2021). **Principios Rectores sobre las empreses i los derechos humanos: puesta en pràctica del marco de las naciones unides para "Protege, Respetar y remediar".**
[51] Save the Children, UNICEF & Pacte Global de les Nacions Unides. (2012). **Children's Rights and Business Principles**.
[52] **Ley Orgánica 8/2021**, de 4 de junio, de protección integral a la infancia y la adolescencia frente a la violencia

com la creació de la figura del coordinador/a de benestar o delegat/da de protecció, la implementació de protocols de detecció i notificació, o la formació reglada de professionals.

Així mateix, Catalunya compta amb un marc jurídic i institucional sòlid en matèria de protecció a la infància, que inclou la Llei 14/2010, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència[53], la qual estableix el dret dels infants a ser protegits contra qualsevol forma de violència, maltractament o explotació, i fixa el deure de tots els poders públics i agents socials de vetllar per aquest dret en qualsevol entorn on es trobin les persones menors d'edat. Aquesta llei reconeix també el dret dels infants a créixer en entorns segurs, de bon tracte i lliures de violència, com a condició imprescindible per al seu desenvolupament integral.

En aquest context, el Protocol marc d'actuacions contra el maltractament infantil a Catalunya[54], juntament amb iniciatives municipals com les guies de l'Ajuntament de Barcelona per prevenir les violències sexuals en casals infantils, ludoteques i centres oberts[55], o els programes inclosos en el Pla d'Infància 2021-2030[56], han representat avanços significatius per millorar la detecció, la intervenció i la coordinació interinstitucional en casos de violència contra infants, especialment dins d'espais estructurats i amb referència territorial clara.

No obstant això, aquestes obligacions legals no han tingut una translació efectiva a l'àmbit privat empresarial, i particularment al sector turístic, malgrat tractar-se d'un espai on nens i nenes interactuen habitualment amb persones adultes alienes al seu entorn familiar i on el nivell d'exposició al risc és potencialment elevat. Hotels, agències de viatges, plataformes digitals, companyies de transport, empreses d'oci i restauració, entre d'altres actors de l'ecosistema turístic, no estan sotmesos a les mateixes exigències de protecció que altres espais regulats pel sistema de protecció a la infància i l'adolescència en sentit ampli, ni existeix a dia d'avui un sistema normatiu o d'autoregulació que garanteixi la implementació transversal de mesures de prevenció, formació i detecció dins el sector.

Des del punt de vista de la cobertura pública, els dispositius actuals de protecció a la infància i l'adolescència no sempre estan capacitats per intervenir fora dels entorns estructurats, com poden ser un allotjament turístic, un autobús privat o una activitat d'animació en un hotel. En aquest sentit, la manca de referència territorial de la persona menor d'edat, la desinformació sobre la seva situació familiar o la desconnexió entre administracions fan encara més difícil garantir una resposta adequada i oportuna.

Aquesta situació genera una bretxa preocupant. Mentre que en entorns educatius o recreatius institucionals existeix una arquitectura preventiva cada cop més desenvolupada, als entorns turístics (on el contacte amb persones menors d'edat pot ser fins i tot més freqüent i informal) persisteix una absència significativa de mecanismes de control, supervisió i resposta davant situacions de violència. Aquesta asimetria no només compromet l'eficàcia del model integral de protecció establert per la LOPIVI i la normativa catalana, sinó que constitueix una vulneració potencial dels drets de la infància, que han de ser garantits amb independència del context en què es trobin.

Paral·lelament, el sector privat del turisme manca, llevat d'excepcions molt limitades i de caràcter voluntari, de marcs de referència obligatoris o d'estàndards mínims de protecció de la infància i l'adolescència. Iniciatives

En definitiva, el turisme no pot ser considerat un espai aliè a la legislació de protecció a la infància, sinó un entorn habitual, rellevant i quotidià on també cal garantir els drets dels infants i adolescents. No fer-ho suposa perpetuar zones grises de responsabilitat institucional i empresarial que vulnera el principi d'igualtat i universalitat dels drets de la infància reconeguts tant en la legislació catalana com internacional.

[53] **Llei 14/2010**, del 27 de maig, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència.
[54] Generalitat de Catalunya (2017). **Protocol marc d'actuacions contra el maltractament infantil a Catalunya**
[55] Per exemple, Ajuntament de Barcelona (2023). **Abordatge de les violències sexuals als casals infantils, ludoteques i centres oberts**
[56] Ajuntament de Barcelona. **Pla d'Infància 2021-2030: Actuacions 2024-2027**.

com l'esmentada *Codi de Conducta per a la protecció de la infància en els viatges i el turisme* (The Code) han demostrat ser útils, però la seva implementació a Espanya és voluntària, limitada i focalitzada només en una forma específica de violència. Per tant, cal una regulació transversal que desplegui de manera efectiva les obligacions de la Llei 14/2010 i la LOPIVI dins del sector turístic, assegurant la formació, la prevenció, la detecció i l'atenció en entorns amb alta mobilitat i complexitat operativa.

02
Sobre aquest informe

Sobre aquest informe

L'estudi vol contribuir a la transformació del model turístic cap a un enfocament que incorpori la responsabilitat social, la sostenibilitat i, molt especialment, la protecció dels drets dels infants i adolescents.

Tot i que l'activitat turística pot generar beneficis econòmics i socials, també pot propiciar contextos de vulnerabilitat per a infants i adolescents, especialment quan no es tenen en compte les dimensions socials, de gènere i de drets humans. Situacions com les diferents formes de violència que poden afectar la infància i l'adolescència, la falta d'entorns segurs o la invisibilització de les necessitats específiques de les persones menors d'edat en contextos turístics, són exemples de problemàtiques que sovint passen desapercebudes. Malgrat això, la recerca en aquest àmbit continua essent escassa. Aquest informe respon a la necessitat urgent d'omplir aquest buit de coneixement, oferint una base sòlida per a l'impuls de polítiques públiques i bones pràctiques empresarials que garanteixin la protecció efectiva dels drets de la infància i l'adolescència en entorns turístics.

Objectius de l'informe

Aquest informe té com a objectiu analitzar i aprofundir en la vulneració dels drets de la infància i l'adolescència en el context de l'activitat turística a Barcelona. A partir d'aquesta anàlisi, es pretén incrementar el coneixement documentat i científic sobre aquesta problemàtica, amb la finalitat de visibilitzar-la, detectar necessitats específiques i proporcionar recomanacions que permetin al sector turístic esdevenir un entorn realment protector. L'estudi vol contribuir, a més, a la transformació del model turístic cap a un enfocament que incorpori la responsabilitat social, la sostenibilitat i, molt especialment, la protecció dels drets dels infants i adolescents.

Metodologia

Per al desenvolupament d'aquest estudi s'ha aplicat una metodologia de caràcter mixt, que ha combinat tècniques quantitatives i qualitatives. Aquest enfocament s'ha considerat especialment pertinent donada la complexitat de la problemàtica analitzada —la vulneració dels drets de la infància i l'adolescència amb perspectiva de gènere en el marc de l'activitat turística—, i ha permès obtenir una visió integral i profundament contextualitzada dels fenòmens observats.

L'ús d'una metodologia mixta ha afavorit la integració de diverses perspectives teòriques i metodològiques. D'una banda, les tècniques quantitatives han proporcionat dades mesurables sobre la percepció social i institucional, així com sobre la prevalença percebuda de situacions de risc. De l'altra, les tècniques qualitatives han permès aprofundir en les experiències, les percepcions i els contextos socials que envolten els casos de vulneració, aportant una dimensió més rica i matisada a l'anàlisi.

Aquesta aproximació dual ha contribuït tant a la fiabilitat com a la validesa dels resultats, mitjançant la triangulació de fonts i mètodes. Tot seguit es detallen les fases principals del procés de recerca:

Fase 1: Disseny de la recerca

En aquesta etapa inicial es van establir els objectius específics de l'estudi, centrats en:

- Explorar el grau de disponibilitat i accés a dades actuals sobre la violència envers infants i adolescents en contextos turístics a la ciutat de Barcelona.
- Identificar les dinàmiques pròpies del turisme a la ciutat de Barcelona que poden incrementar els riscos de violència contra infants i adolescents.
- Analitzar l'efectivitat de les polítiques turístiques actuals pel que fa a la prevenció i la resposta davant d'aquestes situacions.
- Explorar les percepcions dels i les professionals del sector turístic i altres actors clau sobre la seva responsabilitat en la protecció de la infància en entorns turístics.

Fase 2: Recollida de dades quantitatives

S'ha dissenyat i aplicat una enquesta estructurada adreçada a diversos perfils vinculats o exposats a l'activitat turística.

- **Població objectiu:** ciutadania general, professionals del turisme (hoteleria, guies turístics, personal d'atenció al públic), autoritats locals, estudiants de turisme i altres professionals vinculats i vinculades -professionals del taxi-.
- **Mostreig:** aleatori.
- **Variables analitzades:** grau de consciència sobre la violència envers la infància i l'adolescència, formació rebuda en protecció de la infància, incidències conegudes o observades, i percepció de l'eficàcia de les polítiques existents.

Fase 3: Recollida de dades qualitatives

Per captar en profunditat les vivències i percepcions dels actors implicats, s'han dut a terme:

Entrevistes en profunditat

- Participants: advocats especialitzats, psicòlegs, representants d'ONGs i professionals del sector turístic.
- Contingut: experiències professionals relacionades amb casos concrets, avaluació de la resposta institucional, i propostes de millora.

Grups de discussió (*focus groups*)

- Composició: professionals del turisme, representants d'autoritats locals i tècnics de serveis d'atenció a víctimes.
- Objectiu: debatre sobre la coordinació intersectorial, protocols de resposta existents i estratègies de prevenció.

Fase 4: Anàlisi de dades

Les dades quantitatives recollides han estat tractades mitjançant tècniques d'estadística descriptiva, amb l'objectiu d'identificar patrons i tendències generals.

Les dades qualitatives han estat analitzades a través d'una anàlisi temàtica, que ha permès identificar eixos de discurs, percepcions recurrents i contrastos significatius entre els diversos col·lectius participants.

Fase 5: Integració de dades

S'ha realitzat una anàlisi mixta, combinant els resultats quantitatius i qualitatius. Aquesta integració ha permès confrontar les dades obtingudes, enriquir-ne la interpretació i obtenir una comprensió més completa i profunda del fenomen analitzat, destacant com les narratives individuals complementen i contextualitzen els resultats estadístics.

03 Resultats

Resultats

Partint del marc general establert en apartats anteriors, aquest informe té com a objectiu analitzar les diferents dimensions de la violència envers la infància i l'adolescència en el context dels viatges i el turisme a la ciutat de Barcelona. A través d'un enfocament multidisciplinari i empíric, l'estudi pretén no només descriure l'abast i les característiques d'aquesta problemàtica, sinó també contribuir al disseny de mesures efectives orientades a la seva prevenció i abordatge.

En aquest sentit, l'anàlisi s'articula al voltant d'un conjunt de preguntes clau que han guiat el desenvolupament de la recerca:

- Quina és la magnitud de la violència envers infants i adolescents en contextos turístics a Barcelona?
- Com impacta l'alta densitat turística en determinades zones de la ciutat en la seguretat dels nens, nenes i adolescents?
- Quines polítiques i mesures específiques de protecció infantil ha implementat l'Ajuntament de Barcelona en relació amb el sector turístic?
- Com perceben els i les residents, especialment en zones d'elevada afluència turística, el risc de violència vinculada al turisme?
- Quina actitud mostren els operadors turístics locals envers la protecció de la infància?
- De quina manera col·laboren les organitzacions no governamentals, la policia local i els serveis socials per abordar casos de violència contra persones menors d'edat en contextos turístics?
- Quin és l'impacte de les campanyes de sensibilització pública sobre la prevenció de la violència cap a la infància en l'àmbit turístic?
- Existeixen recursos suficients per a l'atenció a les persones menors d'edat en aquest context?
- Quines millores es poden introduir en les polítiques municipals i al sector turístic per donar una resposta més efectiva i coordinada a aquesta problemàtica?

Per donar resposta a aquestes qüestions, s'han recollit dades tant quantitatives com qualitatives mitjançant entrevistes en profunditat, grups focals i enquestes dirigides a la ciutadania i a diversos grups d'interès. Aquesta metodologia mixta ha permès abordar la complexitat i la naturalesa multifacètica de la violència envers infants i adolescents en entorns turístics, amb especial atenció a patrons emergents, factors de risc, contextos d'ocurrència i conseqüències a curt i llarg termini.

A través d'aquesta anàlisi, es pretén identificar intervencions i polítiques potencialment eficaces en la prevenció i resposta davant d'aquest tipus de violència, tot aportant una base empírica sòlida per a la formulació de propostes concretes de millora.

Finalment, els resultats presentats en aquest apartat ens permetran extreure conclusions fonamentades i elaborar recomanacions pràctiques orientades a garantir el respecte pels drets dels infants i adolescents, així com la seva protecció efectiva davant de qualsevol forma de violència en el marc del turisme. Igualment, es consideraran les limitacions del present estudi, amb l'objectiu de guiar futures línies de recerca en aquest àmbit emergent.

Amb aquest exercici analític, s'aspira a contribuir a una comprensió més profunda d'aquesta realitat i a promoure accions polítiques, socials i empresarials que assegurin entorns segurs i protectors per a tots els infants i adolescents que resideixen o visiten la ciutat de Barcelona.

Participants

Ciutadania

Per captar la percepció general de la població sobre la violència cap a infants i adolescents en el context del turisme, es va difondre una enquesta a través de xarxes socials, adreçada tant a residents com a visitants de la ciutat. L'objectiu era recollir impressions sobre l'abast d'aquesta problemàtica, així com sobre el paper que haurien de jugar les administracions públiques, el sector privat i la societat civil en la seva prevenció i erradicació.

El qüestionari constava de 12 preguntes tancades i 3 de resposta oberta. En total, es van obtenir 109 respostes durant el primer trimestre de 2025. Pel que fa al perfil de les persones participants, un 82,6 % s'identificaven com a dones, un 16,5 % com a homes i prop d'un 1 % es van definir amb l'opció de gènere no binari.

Figura 1. Gènere (ciutadania)

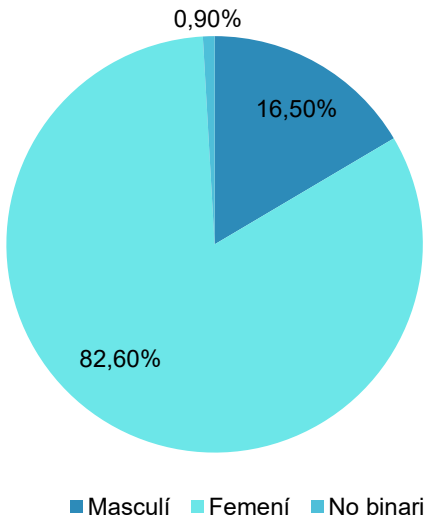

En relació amb la seva localització, la major part de les respostes provenien dels barris de Gràcia, Eixample i la Barceloneta.

Figura 2. Zona de residència (ciutadania)

Per franges d'edat, es detecta una participació especialment baixa en el grup de 18 a 24 anys.

Figura 3. Edat (ciutadania)

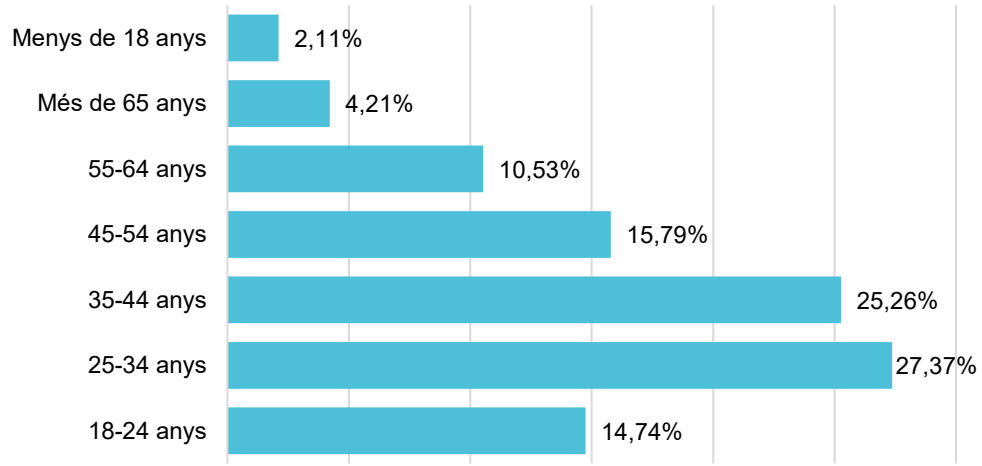

Professionals del sector turístic i sectors relacionats

Les enquestes també es van dirigir a diferents col·lectius professionals relacionats directament o indirectament amb el turisme. Això inclou personal d'hotels, agències de viatge, taxistes i estudiants de disciplines vinculades al turisme.

Aquest conjunt va permetre recollir una massa crítica de dades quantitatives sobre la percepció del problema i les possibles estratègies d'abordatge. A continuació es presenta la distribució per perfils professionals.

Figura 4. Distribució per perfil (professionals)

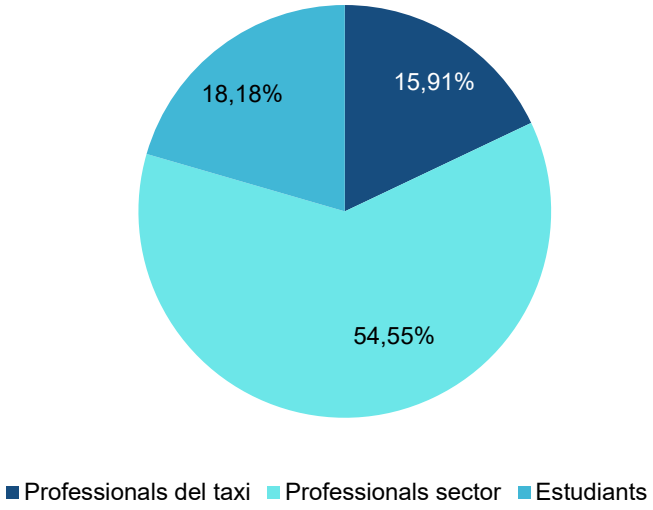

Professionals del taxi

El col·lectiu de taxistes va ser considerat clau, atès el seu coneixement de primera mà sobre l'activitat quotidiana als carrers i l'impacte directe del turisme. La majoria de les persones participants en aquest grup són homes d'entre 46 i 60 anys, amb una trajectòria professional de més de 10 anys al sector.

Figura 5. Sexe (professionals taxi)

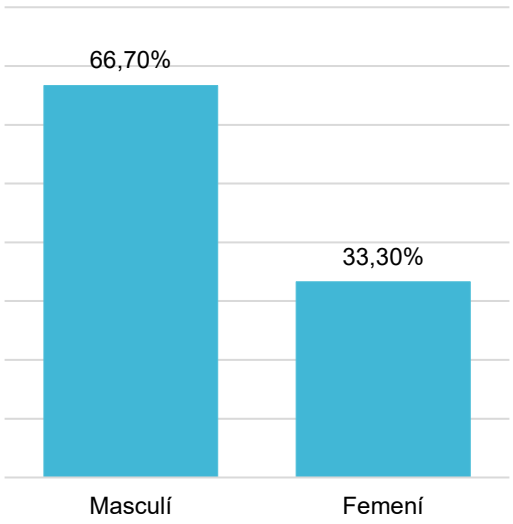

Figura 6. Anys d'experiència (professionals taxi)

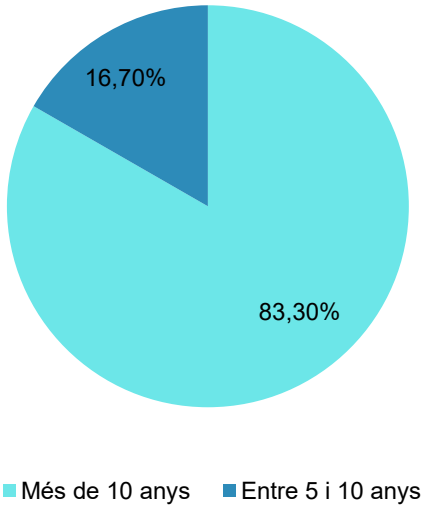

Professionals del turisme

Pel que fa a les persones professionals vinculades al turisme, la majoria de les respostes provenen de l'àmbit acadèmic i de la consultoria (categoria 'altres'). Més del 50 % són dones d'entre 25 i 44 anys.

Figura 7. Sector (professionals turisme)

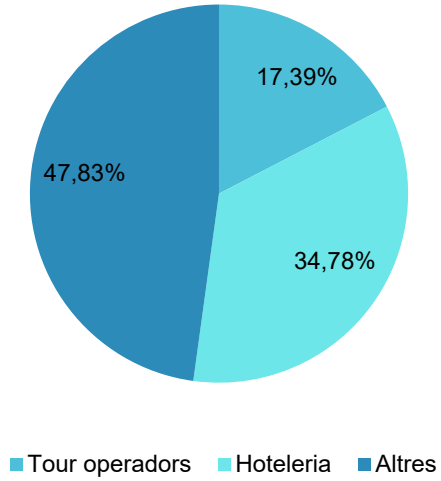

Figura 8. Sexe (professionals turisme)

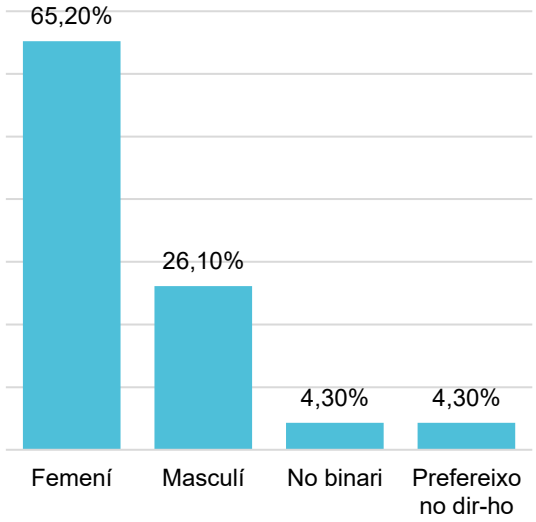

Estudiants de turisme

Atesa la seva condició de futurs i futures professionals del sector, es va considerar rellevant incloure l'opinió d'estudiants de grau en turisme. Totes les persones que van respondre a l'enquesta en aquest grup eren dones, amb edats compreses entre els 20 i 24 anys i cursant tercer o quart any de carrera.

Figura 9. Edat (estudiants)

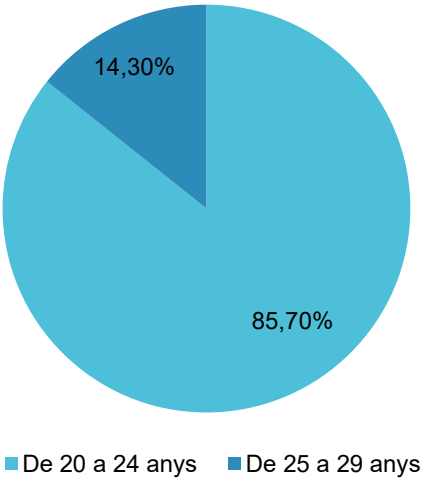

Figura 10. Curs (estudiants)

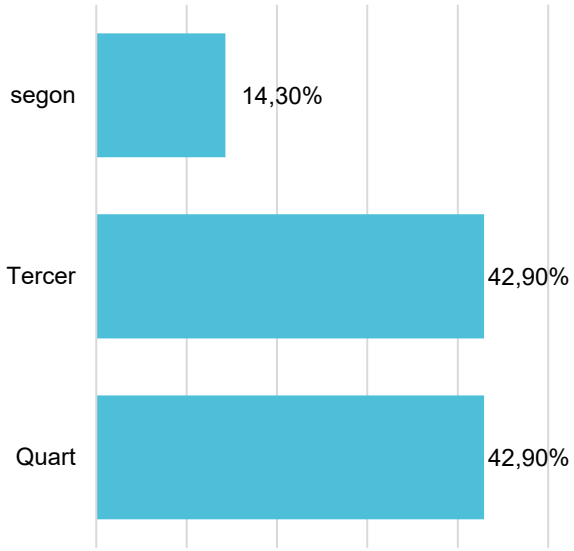

Professionals de l'administració pública

Tenint en compte el paper fonamental de les administracions en la protecció de la infància i l'adolescència, es va recollir també la visió de càrrecs tècnics de l'administració pública vinculats/des a polítiques d'infància i adolescència. Totes les persones enquestades en aquest grup són dones d'entre 46 i 60 anys, i es defineixen majoritàriament com a tècniques especialitzades.

Figura 11. Càrrec (Administració)

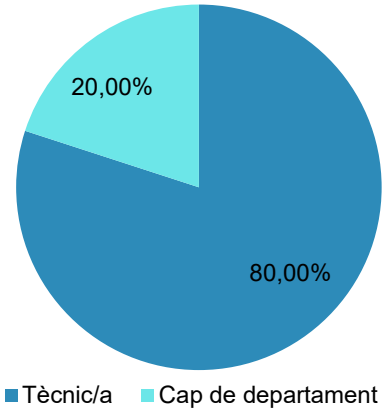

Aquesta diversitat de perfils ha permès recollir una visió àmplia i transversal sobre la percepció social, institucional i professional de la problemàtica, facilitant una anàlisi multidimensional i contextualitzada dels resultats que es presenten a continuació.

Anàlisi quantitativa i qualitativa

Es presenta a continuació l'anàlisi de les dades obtingudes a nivell quantitatiu i qualitatiu. Al respecte, l'anàlisi quantitativa s'ocupa de mesurar i quantificar les dades, proporcionant informació objectiva a través de xifres i estadístiques, que facilita la identificació de patrons i tendències generals. D'altra banda, l'anàlisi qualitativa permet explorar en profunditat les percepcions, opinions i experiències de les persones participants en el present estudi, aportant una comprensió més detallada i contextualitzada dels resultats.

Percepció de la problemàtica

L'anàlisi de les dades obtingudes posa de manifest una clara dissonància entre la gravetat objectiva de la violència envers infants i adolescents i la percepció generalitzada de la ciutadania i del sector turístic. A la ciutat de Barcelona, gairebé el 80 % de les persones enquestades reconeixen no tenir consciència clara sobre aquesta problemàtica, i més del 70 % no es mostren segures de considerar-la un problema greu.

Tanmateix, més de la meitat admet que l'afluència massiva de turistes podria incrementar el risc de patir una situació de violència.

Figura 12. Consciència sobre la problemàtica (ciutadania)

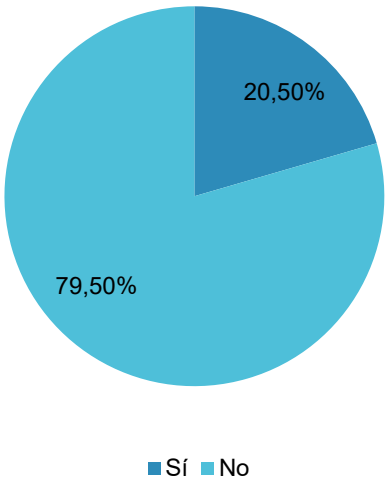

Figura 13. Percepció de la gravetat (ciutadania)

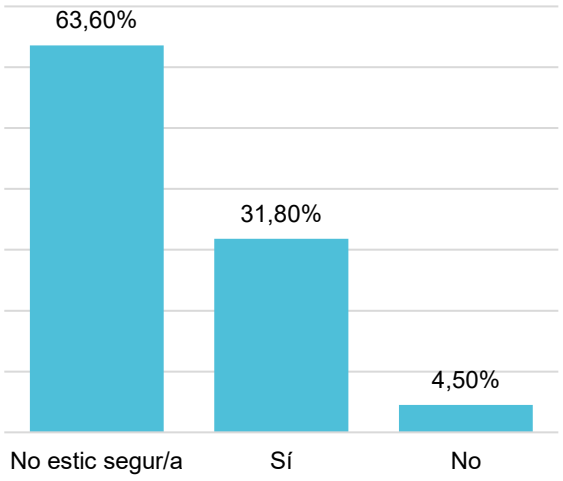

Figura 14. Percepció turisme com a factor de risc (ciutadania)

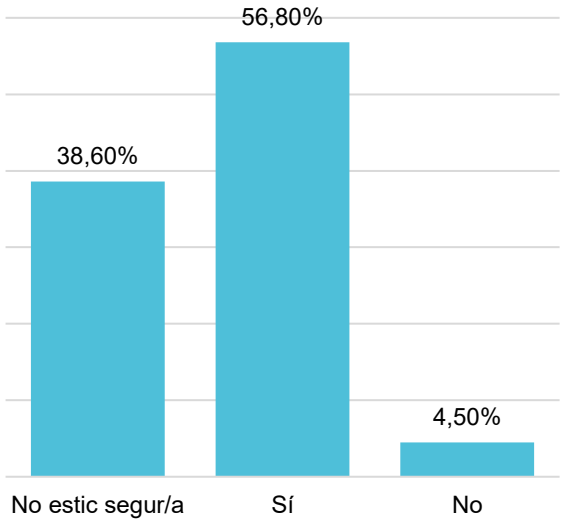

Aquesta percepció es veu reforçada per les opinions recollides entre professionals i futurs/es professionals del sector turístic. Així, en el cas dels i les professionals vinculats/des a activitats com el transport turístic (per exemple, taxistes), el 83,3 % declara no estar segur/a sobre si la violència contra infants i adolescents constitueix un problema rellevant, i només un 16,7 % ho reconeix com a tal. En paral·lel, entre tècnics/ques i responsables de l'administració pública, el 70 % es mostra incert i un 25 % afirma que no és un problema.

Figura 15. Percepció problema (administració)

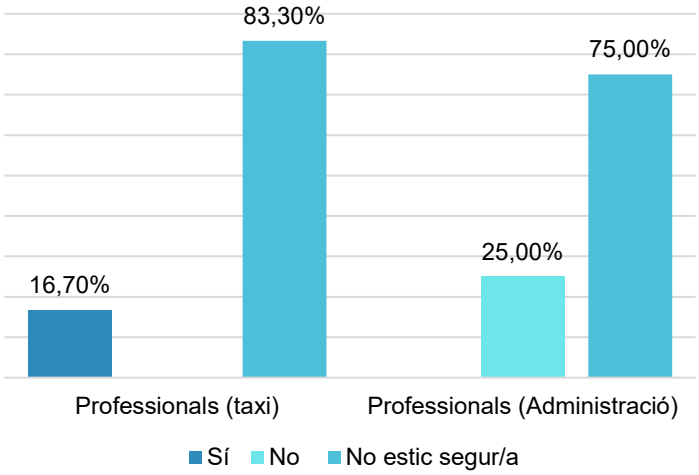

Pel que fa al coneixement directe d'incidents, un 11,4 % de la ciutadania enquestada manifesta haver presenciat alguna situació de risc relacionada amb la violència contra infants i adolescents.

Figura 16. Coneixement situació de risc (ciutadania)

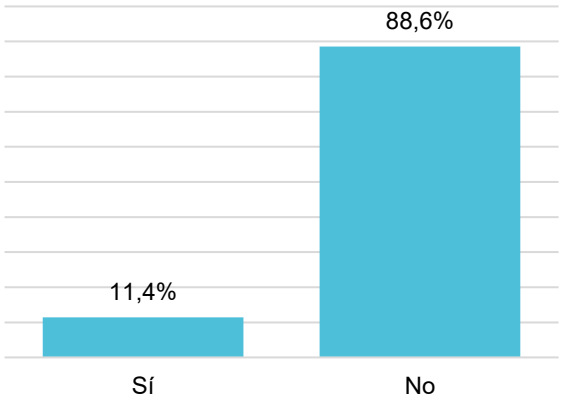

D'entre els i les professionals del sector turístic, un 68 % declara no haver observat mai indicis de violència en l'exercici de la seva feina, però un 33 % afirma el contrari. De manera significativa, el 50 % reconeix haver intervingut en alguna ocasió en una situació en què un infant o adolescent podria estar en risc.

Figura 17. Coneixement situació de risc (sector turístic)

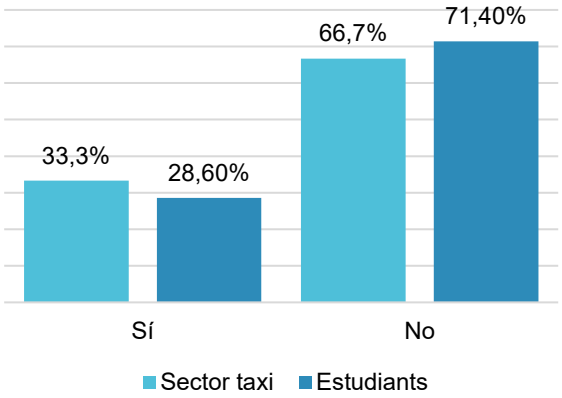

Figura 18. Intervenció situació de risc (sector turístic)

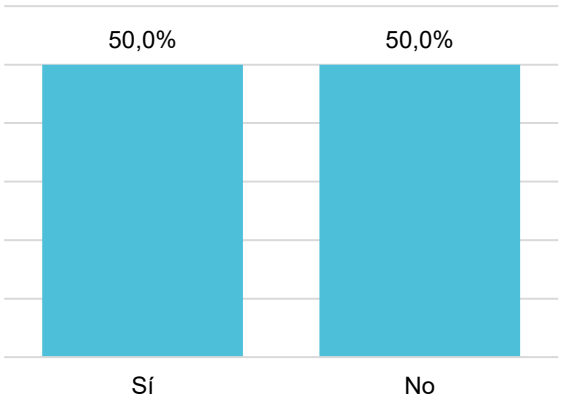

Pel que fa a l'àmbit educatiu, un 29 % de les persones estudiants consultades manifesta haver tingut coneixement de casos de violència durant les seves pràctiques professionals, la qual cosa indica una exposició rellevant fins i tot en etapes inicials de la formació.

En relació amb la freqüència percebuda dels incidents, més del 50 % dels i les professionals del sector turístic afirmen que es produeixen de manera ocasional, un 30 % considera que són esporàdics i un 13 % (dels quals un 4,3 % parla de recurrència molt freqüent) declara que són habituals. No obstant això, cap de les persones enquestades diu tenir coneixement directe de cap cas específic, cosa que pot apuntar a una combinació d'invisibilització i manca de protocols de detecció eficients.

Figura 19. Freqüència percebuda d'incidents de violència (sector turístic)

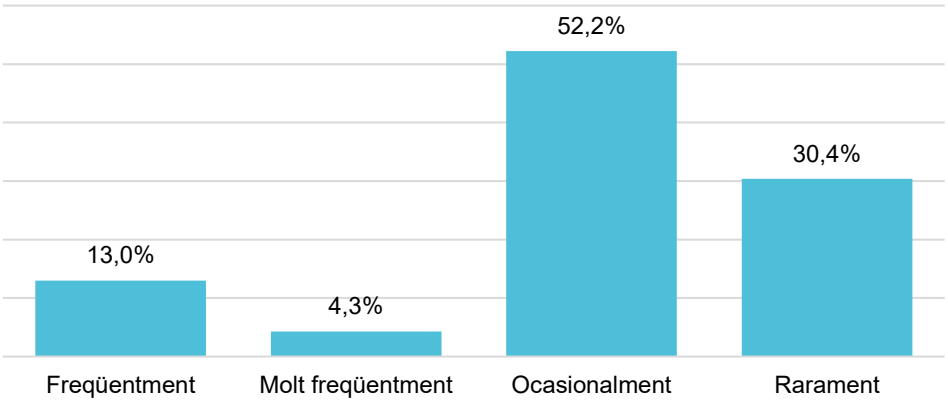

Aquesta percepció contrasta amb la recollida entre personal tècnic de l'administració pública, on més del 70 % considera que els incidents es produeixen de manera molt infreqüent i un 25 % afirma que no en té cap constància.

Figura 20. Freqüència percebuda d'incidents de violència (Administració)

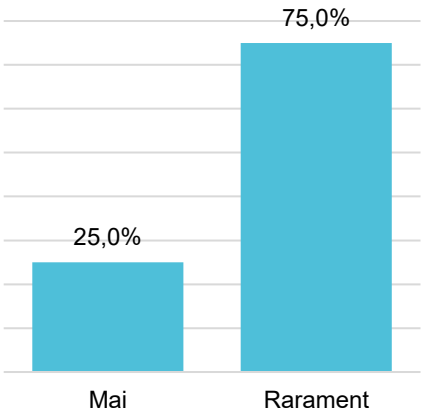

Quant a les zones de la ciutat identificades com de major risc, les respostes de la ciutadania apunten principalment cap a àrees associades a activitats de turisme massiu, oci nocturn, prostitució i presència de xarxes delictives, com ara el Raval, la Barceloneta, el Port Olímpic i les Rambles.

Figura 21. Percepció zones alt risc (ciutadania)

En línia amb això, el sector del taxi identifica com a espais especialment sensibles el Port Olímpic i les zones amb elevada activitat nocturna, com discoteques i bars.

Figura 22. Percepció zones alt risc (sector turístic)

Finalment, les aportacions qualitatives provinents de persones expertes (ONG, administració, món acadèmic i sector professional) coincideixen a assenyalar que la violència contra infants i adolescents en contextos turístics continua essent una realitat invisibilitzada, tot i que creixent. Aquesta invisibilitat es pot veure parcialment trencada per una major sensibilització social, però l'experiència dels actors consultats apunta a un augment real i sostingut dels casos.

Aquesta situació es veu agreujada per una resposta institucional fragmentada, reactiva i poc adaptada a les especificitats de la problemàtica. En general, s'identifica una manca d'estratègies integrals que combinin de manera sistemàtica la prevenció, la detecció, la protecció i la reparació del dany. Cal, per tant, reforçar els mecanismes de coordinació interinstitucional, dotar de recursos els circuits d'intervenció i garantir una actuació coherent i centrada en els drets de la infància i l'adolescència.

Cultura de protecció

Un dels principals obstacles identificats per les persones representants d'organitzacions no governamentals que van participar en les entrevistes qualitatives no és tant la manca de protocols, sinó la falta d'una internalització real d'aquests dins les estructures organitzatives. El problema és, fonamentalment, de naturalesa cultural. Allà on hi ha infants i adolescents, hauria de prevaldre una cultura institucional de protecció, que situï l'infant en el centre i garanteixi la generació d'entorns segurs.

Aquest tipus d'actuacions preventives, malgrat la seva senzillesa logística, evidencien la necessitat d'una transformació profunda en la manera com el sector turístic entén la seva responsabilitat envers la infància. Les grans empreses, com ara cadenes hoteleres o de creuers, sovint funcionen amb estructures complexes que dificulten l'aplicació sistemàtica de canvis culturals. En aquest context, es fa imprescindible l'elaboració i implementació de protocols específics, acompanyats de polítiques de formació continuada i de sensibilització destinades tant a la direcció com al personal de base.

Les dades recollides mostren que més d'un 70 % de la població enquestada manifesta no tenir la certesa que les mesures actuals siguin suficients per prevenir la violència sexual envers infants i adolescents.

'Per exemple, en el sector hoteler, quan s'allotgen grups escolars, és recomanable agrupar-los en una sola planta per minimitzar el contacte amb altres persones adultes desconegudes. Aquesta mesura aparentment senzilla suposa, en realitat, un canvi de paradigma cultural que moltes grans empreses encara no han adoptat'.

Alt càrrec empresa turística

Figura 23. Percepció eficàcia mesures prevenció

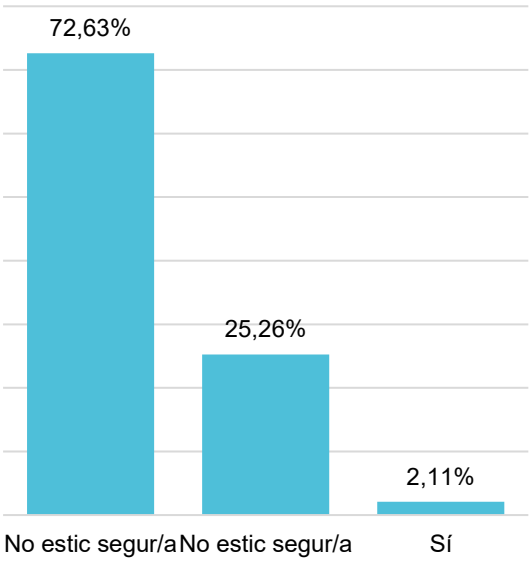

D'altra banda, l'anàlisi posa de manifest que una part significativa dels participants atribueix al sector turístic un paper actiu en la lluita contra aquesta problemàtica. Així, es destaca el potencial dels i les professionals del turisme com a agents de transformació, tant per la seva capacitat d'exercir un rol educatiu en relació amb els clients i col·laboradors externs, com per la seva posició clau a l'hora d'implementar protocols clars d'actuació davant de situacions de risc o d'emergència.

Aquest reconeixement de responsabilitat esdevé especialment rellevant si tenim en compte que, en països amb una forta indústria turística, la realitat empírica demostra una correlació directa entre el turisme, l'explotació sexual i l'increment de la demanda de menors. Aquesta demanda se centra sovint en els col·lectius més vulnerables, especialment infants i adolescents que resideixen en centres de protecció o provenen de contextos socioeconòmics marcats per la precarietat i l'exclusió.

Davant d'aquesta realitat, esdevé imprescindible el desplegament d'una política pública integral que no es limiti a intervencions puntuals o territorials, sinó que garanteixi una protecció estructural a tota la infància, amb especial atenció a aquells infants i adolescents que es troben en situació de major vulnerabilitat. És necessari abandonar les narratives que trivialitzen o normalitzen l'explotació, i construir en el seu lloc un marc normatiu sòlid que reconegui l'explotació sexual infantil com una greu violació dels drets humans. Aquest marc ha de considerar-se inseparable de les dinàmiques socials i econòmiques que la fan possible, i ha d'estar sostingut per una resposta decidida, coordinada i transversal per part de l'Estat.

Detecció i formació

La detecció precoç de situacions de violència sexual que afecten infants i adolescents en contextos turístics depèn, en gran mesura, del grau de formació i capacitació dels i les professionals implicades. Sense una preparació específica, és altament complex identificar els indicadors que poden evidenciar una situació de risc. Els infants poden expressar el malestar a través de símptomes com alteracions de conducta, fracàs escolar, autolesions o trastorns alimentaris. No obstant això, en absència d'equips degudament formats, aquests signes poden passar completament desapercebuts.

'Si no tens formació específica en aquesta casuística es fa difícil detectar-los'

Psicòloga especialitzada

Malgrat aquesta necessitat evident, les dades obtingudes apunten a un dèficit estructural pel que fa a la formació i preparació dels i les professionals. Un dels factors clau per facilitar la detecció de la violència és el nivell de consciència sobre la magnitud i naturalesa del problema. Així, mentre que el 74 % de les persones enquestades considera que els turistes no estan prou conscienciats sobre la problemàtica de l'explotació sexual infantil vinculada al turisme, també es constata una manca generalitzada d'iniciatives informatives i formatives adreçades tant a la ciutadania com als professionals del sector.

Pel que fa a la ciutadania, l'anàlisi revela una absència significativa d'accés a informació i formació específica sobre aquest problema, malgrat que la gran majoria de les persones consultades reconeixen la necessitat de rebre'n.

Figura 24. Percepció consciència de risc.

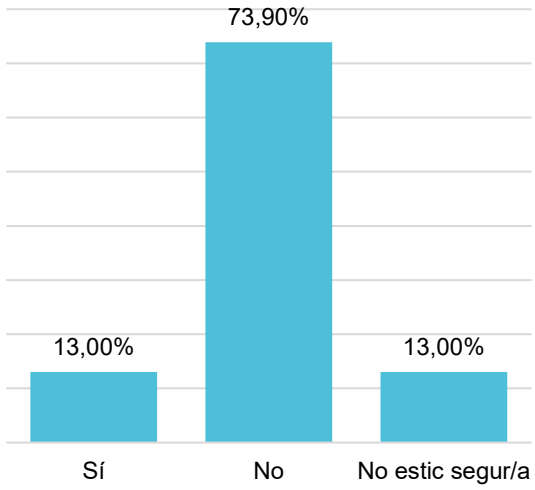

Figura 25. Informació/ formació rebuda (ciutadania)

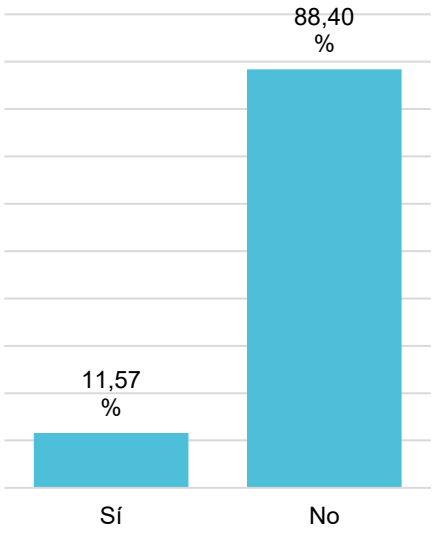

Figura 26. Necessitat de formació/informació (ciutadania)

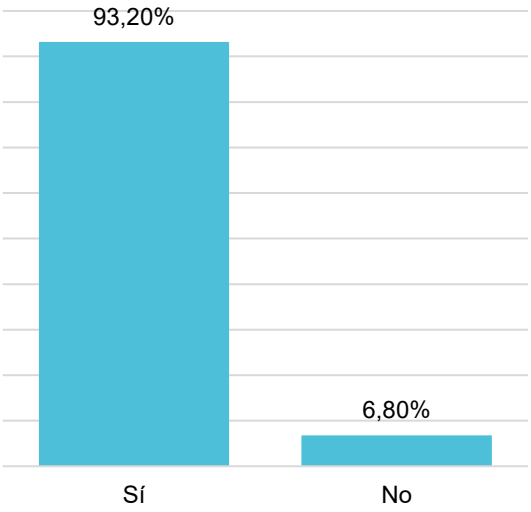

A més, destaca també la manca de participació del sector turístic en campanyes de sensibilització o accions públiques relacionades amb la protecció de la infància. Malgrat això, hi ha una predisposició majoritària a col·laborar: un 72 % de les persones enquestades afirmen estar disposades a participar activament en aquest tipus d'iniciatives, enfront d'un 29 % que s'hi mostra reticent.

Figura 27. Participació en campanyes de conscienciació (sector turístic)

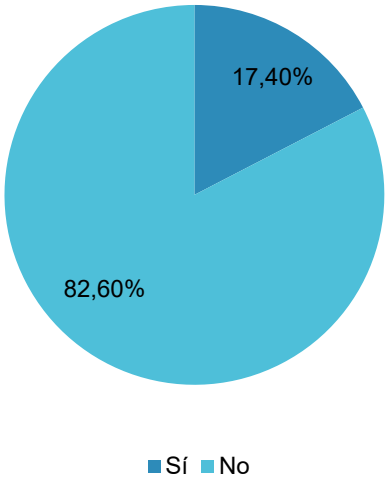

Figura 28. Disposició a participar en campanyes de sensibilització (sector turístic)

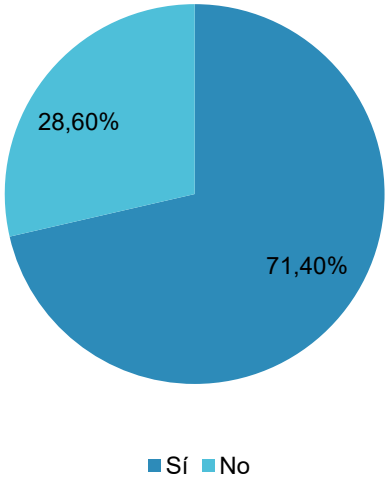

En l'àmbit estrictament professional, l'escletxa formativa és encara més evident. Prop d'un 84 % del personal vinculat al sector afirma no haver rebut mai formació específica en prevenció i detecció de la violència sexual contra infants i adolescents. Només un 18 % reconeix haver accedit a algun tipus de formació. Tot i això, el consens és ampli: totes les persones enquestades consideren que la formació seria útil i un 83 % reconeixen que tenen un paper fonamental a jugar en la prevenció d'aquest tipus de violències.

Figura 29. Grau de formació rebuda (sector turístic)

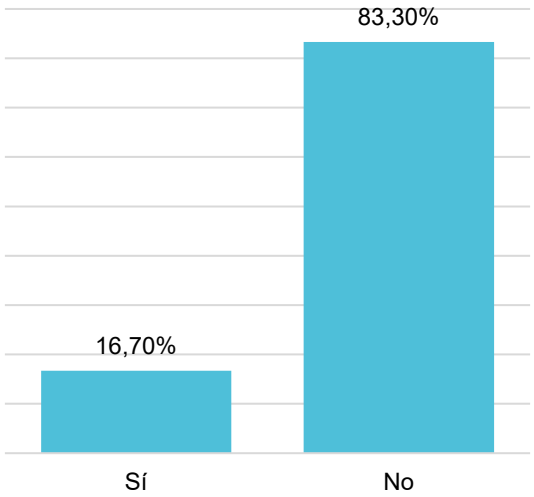

D'altra banda, pel que fa als recursos disponibles per a la formació, un 91,3 % manifesta que no disposa de cap eina o recurs formatiu específic, mentre que la majoria expressa interès i voluntat de rebre'n més. Aquesta mancança es veu reflectida també en la percepció de preparació personal: un 57 % de les persones enquestades afirmen sentir-se poc o gens preparades per afrontar situacions de violència cap a infants i adolescents.

Figura 30. Autopercepció preparació per gestionar situacions de violència (sector turístic)

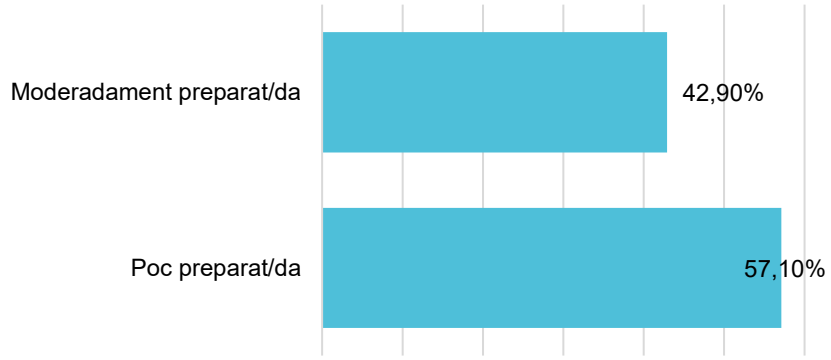

Quan es demana per les mesures necessàries per poder afrontar situacions de risc, la majoria identifica com a prioritàries la necessitat de més formació, campanyes de sensibilització i l'aplicació efectiva de sancions contra els agressors.

Figura 31. Mesures de protecció

Per millorar la prevenció, caldria formar el sector turístic per detectar abusos, crear protocols d'actuació ràpids, fer campanyes de conscienciació i facilitar denúncies anònimes multilingües, tot en

Aquest conjunt de dades i testimonis evidencia la necessitat urgent d'un pla formatiu integral i coordinat a escala sectorial. Aquest hauria d'incloure accions específiques per al reconeixement dels indicadors de risc, la resposta adequada davant de situacions de violència i la implementació de circuits de denúncia accessibles, garantint sempre un enfocament centrat en els drets dels infants i la protecció integral.

Debilitats estructurals i descoordinació institucional

Els professionals entrevistats denuncien manca de coordinació entre serveis socials, policies, equips psicosocials i jutges. Aquesta manca d'articulació crea indefensió en els infants i lentitud en els processos. Es reclama la creació de jutjats específics per violència contra la infància.

Una tasca que, de forma preferent, es reclama a las diferents Administracions púbiques, especialment governs locals i autonòmics com a primers responsables que poden tenir responsabilitat en la matèria.

'Proposaria una major implicació dels governs locals, amb normes clares de prevenció y detecció als establiments turístics'.

Ciutadà/na anònim/a

Figura 32. Percepció responsabilitat

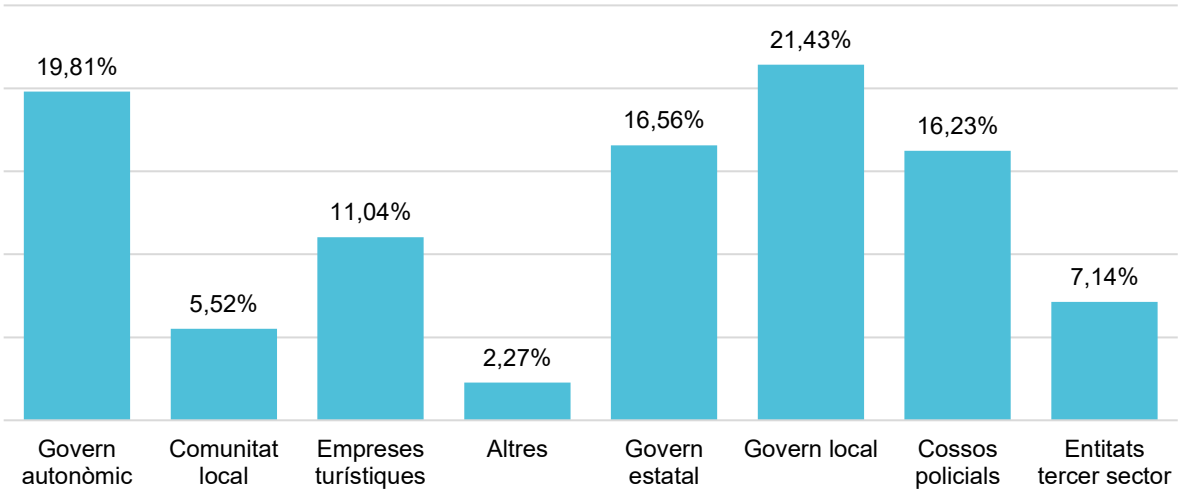

Malgrat l'anterior, en relació a la valoració pel que fa a les accions de les autoritats per combatre aquesta problemàtica, un 67% no esta segur o segura, tot i que un 33% en fa una valoració positiva.

Figura 33. Valoració actuació autoritats

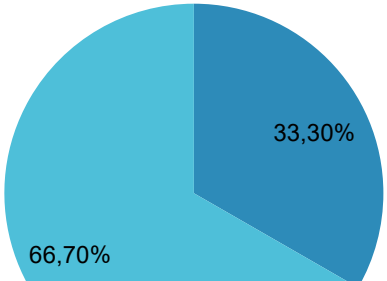

L'anterior es posa de manifest quant als mecanismes de coordinació que a la pràctica es fan servir, especialment des del sector turístic. Al respecte, davant de la pregunta de si al seus llocs de feina compten amb enllaços amb serveis socials o policia, la majoria es decanta pel "no" o no estava segur o segura en el moment de respondre i només un 13 % considerava que si.

Figura 34. Sistemes de coordinació interinstitucional

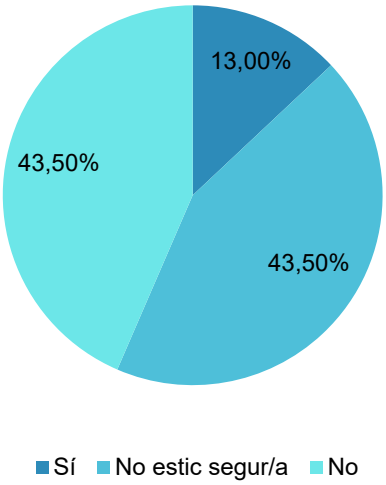

En aquest sentit, si del que es tracta es de valorar es el nivell de col·laboració institucional percebuda per part de l'Administració pública, entre mossos d'esquadra, policia local, serveis socials etc. un 75 % no està segur o segura i un 25 % afirma que si es dona. No obstant això, les persones enquestades demanen reforçar la col·laboració entre el sector públic i el privat i concretament algunes respostes assenyalen la possibilitat d'establir una taula de seguiment periòdic que reuneixi a tots els agents implicats.

Figura 35. Nivell de col·laboració percebuda

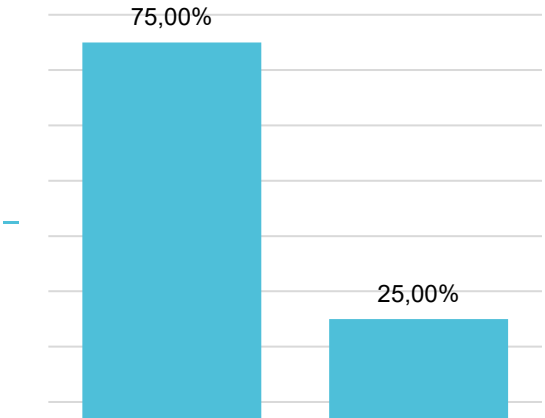

Això es fa palès a les enquestes administrades on un 67 % reconeix que no te cap referència per contactar en cas de presenciar un cas de violència en general o més específicament de violència sexual contra un infant o adolescent.

Figura 36. Informació contacte en cas de violència

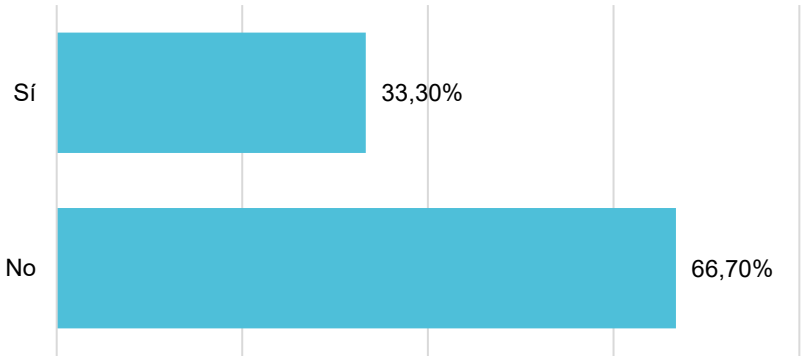

En relació a aquesta manca de coordinació interinstitucional percebuda, el model Barnahus emergeix com una pràctica exemplar a nivell europeu. Originari d'Islàndia, i implantat ja en diversos països com Suècia, Noruega, i més recentment en algunes comunitats autònomes de l'Estat espanyol, les Barnahus ("Casa dels Infants") representen un canvi de paradigma en l'atenció als infants víctimes de violència.

Aquest model articula en un únic espai físic i segur la coordinació de tots els serveis implicats en la protecció de l'infant: atenció mèdica, psicològica, social, judicial i policial. D'aquesta manera, s'evita la revictimització provocada pel pas reiterat per diferents institucions, i es posa l'infant al centre, garantint un entorn de confiança i respecte pels seus temps i necessitats emocionals.

La inclusió del model Barnahus en la reflexió sobre entorns segurs per a infants en el sector turístic és pertinent per diversos motius:

- Visió centrada en l'infant: igual que les ONG entrevistades assenyalen la necessitat de fomentar una cultura de la protecció, les Barnahus parteixen d'aquesta premissa fonamental, creant espais dissenyats des del benestar del menor.
- Formació específica del personal: el model exigeix professionals formats en l'atenció a la infància i la detecció de la violència, en línia amb les demandes de les psicòlogues i especialistes entrevistades, que apunten que sense formació no hi ha detecció possible.
- Coordinació entre agents: així com es reclama una acció conjunta entre direccions, personal base i sectors implicats com l'hoteleria, el model Barnahus demostra que només amb una resposta coordinada es pot garantir la protecció real i efectiva dels infants.

- Replicable en entorns turístics: tot i que les Barnahus s'han pensat principalment per a contextos locals, el seu enfocament pot inspirar protocols específics per a espais com hotels, creuers, campaments o allotjaments escolars. L'adaptació d'elements com la intervenció coordinada, la formació obligatòria i l'enfocament terapèutic pot transformar aquests espais en entorns realment segurs.

En definitiva, les Barnahus poden servir com a referència estructural i cultural per repensar les polítiques de protecció de la infància en el sector turístic, no només com a resposta a la violència ja produïda, sinó com a model preventiu que fomenta una cultura de seguretat, respecte i benestar per als infants i adolescents.

Obstacles jurídics, dificultats de persecució penal i obligacions pendents

De fet, el 50 % de les persones enquestades per part de l'administració consideren que la legislació actual és insuficient per a poder combatre la problemàtica de manera efectiva.

Figura 37. Percepció sobre la suficiència de la legislació actual

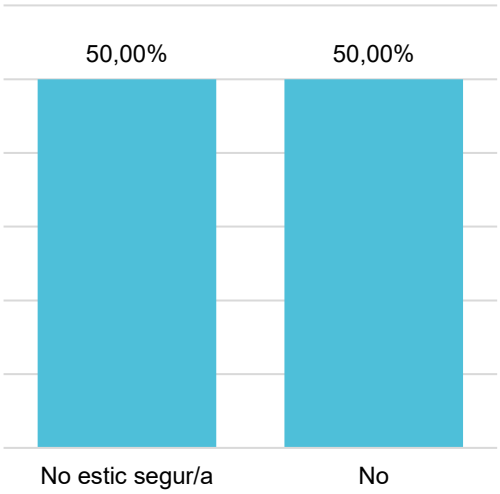

Al respecte, l'abordatge dels delictes contra infants i adolescents en contextos turístics i transfronterers, especialment els sexuals, revela profundes mancances estructurals dins del sistema judicial. Les dificultats per identificar els agressors, sobretot quan aquests són turistes sense vincles amb el territori, constitueixen un dels principals obstacles en la investigació. A això s'hi afegeix la manca de cooperació internacional efectiva, especialment amb països fora de l'àmbit de la Unió Europea, cosa que impedeix avançar en processos d'extradició i en l'enjudiciament dels responsables.

La lentitud judicial i la manca de resposta davant sol·licituds clau, com la realització de proves

'Llavors, el nen o la nena està prou protegit o protegida? Hi ha lleis. El problema és com es posen en pràctica aquestes lleis, si tenim prou mitjans —que no en tenim— i si aquests estan especialitzats'.

Advocada especialitzada

preconstituïdes, provoquen una revictimització constant dels menors i obstaculitzen l'accés efectiu a la justícia.

Tot i que la legislació espanyola reconeix àmpliament els drets de les víctimes menors d'edat, l'aplicació d'aquestes normes és deficient, a causa, en gran part, de l'absència de formació especialitzada entre jutges, fiscals, equips psicosocials i advocats.

És necessari crear jutjats i fiscalies especialitzades en violència sexual infantil, amb personal capacitat i recursos suficients que garanteixin una atenció adequada. Igualment, és essencial establir protocols d'actuació que permetin una intervenció ràpida, sensible i eficaç des del primer moment en què es detecta una situació d'abús.

Quant a les mesures cautelars, s'observa una aplicació desigual per part dels jutges. La nacionalitat de l'agressor, en ocasions, influeix en decisions que haurien de basar-se exclusivament en el risc de fuga o de reiteració delictiva. Aquesta manca de fermesa pot traduir-se en fugues o en la repetició de conductes delictives, generant un sentiment d'impunitat tant en les víctimes com en les seves famílies.

En l'àmbit de la prevenció, s'imposa la urgència d'introduir programes d'educació afectivu-sexual des d'etapes primerenques, que permetin als menors identificar situacions de risc, expressar límits i buscar ajuda. A més, es proposa regular l'accés a les xarxes socials i limitar l'ús de dispositius mòbils en entorns escolars, com a mesura per reduir l'exposició a l'assetjament, el *grooming*, la *sextorsió* i altres formes de violència digital.

La manca de col·laboració per part de plataformes digitals estrangeres constitueix un seriós impediment per a la investigació i persecució dels delictes comesos en línia. És necessària una legislació europea que obligui aquestes empreses a proporcionar informació a les autoritats judicials quan es tracta de delictes greus, especialment aquells que afecten menors.

El treball interdisciplinari entre advocats, psicòlegs, treballadors socials i altres professionals especialitzats ha de convertir-se en un estàndard. L'atenció integral i coordinada és clau per preparar el menor per al judici, minimitzar la seva ansietat i assegurar que no hagi d'enfrontar-se innecessàriament a l'agressor. Aquesta perspectiva requereix voluntat institucional i formació contínua per a tots els actors implicats.

La manca d'especialització dins de l'advocacia representa un altre dels grans desafiaments. L'assignació de casos sense tenir en compte la formació específica del professional perjudica greument la defensa del menor i mina la confiança en el sistema. És imprescindible establir itineraris formatius obligatoris per a aquells que desitgin intervenir en casos de violència sexual infantil.

Tot i que en els darrers anys ha augmentat la visibilització d'aquestes problemàtiques i s'han produït avanços legislatius, la implementació pràctica continua essent insuficient. L'acció eficaç no depèn exclusivament de noves lleis, sinó d'una transformació profunda en la cultura professional del sistema judicial, centrada en el respecte, l'empatia i la protecció integral de la infància.

El conjunt d'aquests elements porta a concloure que, tot i que existeixen les bases legals necessàries per combatre la violència sexual contra menors, és indispensable reforçar la formació, la coordinació interinstitucional, la cooperació internacional i la prevenció educativa.

Invisibilització i silenci al sector turístic

La violència sexual envers infants i adolescents en el context del turisme continua essent una problemàtica àmpliament invisibilitzada i silenciada. Les entrevistes en

'La prostitució per desgràcia s'associa a una experiència de vacances i a on hi ha prostitució en el turisme hi ha prostitució infantil, sempre'

Alt càrrec cadena hotelera

profunditat i els grups de treball realitzats en el marc d'aquest estudi han evidenciat una correlació directa entre la presència de turisme i l'existència de pràctiques de prostitució i abús sexual infantil. Aquesta afirmació es fonamenta en l'evidència recollida a nivell internacional, la qual demostra que la violència sexual contra infants i adolescents és una realitat transversal, present tant en destinacions del Sud Global com en països desenvolupats del Nord.

Una de les principals causes identificades és la creixent accessibilitat als viatges internacionals i la proliferació de paquets turístics a baix cost, que han obert el pas a un turisme massiu i desregulat en moltes destinacions. Aquesta dinàmica ha generat escenaris vulnerables en què s'intensifica l'explotació sexual de menors.

La segona conclusió fonamental extreta de la recerca és el rebuig generalitzat del sector turístic a abordar o reconèixer aquesta problemàtica. Les raons d'aquesta actitud oscil·len entre la por a una mala publicitat —que podria deteriorar la imatge de la destinació— i l'estratègia de no visibilitzar aquests fets per evitar atreure, per associació, perfils de clients indesitjables. Aquesta negació o silenci institucional contribueix a perpetuar la impunitat i a invisibilitzar les víctimes.

Figura 38. Impacte de la problemàtica en la imatge turística Barcelona

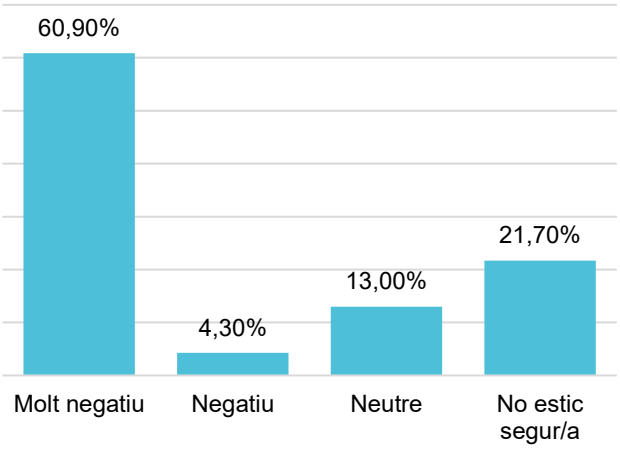

En aquest sentit, el cas de la ciutat de Barcelona és especialment rellevant. L'arribada contínua de visitants durant tot l'any ha desdibuixat la noció de temporada turística, convertint la ciutat en una destinació permanentment activa. Aquest fet genera situacions de risc específiques, especialment en punts de confluència entre turistes i població local, com ara els entorns escolars, que esdevenen espais crítics per a la prevenció de la violència sexual contra infants i adolescents.

Tot i aquest panorama preocupant, gairebé la meitat dels participants a l'estudi reconeixen la responsabilitat del sector turístic —i en particular dels operadors— com a actors clau en la prevenció i lluita contra l'explotació sexual infantil. És per això que es fa imprescindible promoure polítiques actives de responsabilitat social corporativa, protocols de detecció i resposta, així com una formació específica del personal que interactua amb menors en contextos turístics.

Figura 39. Grau de responsabilitat operadors turístics

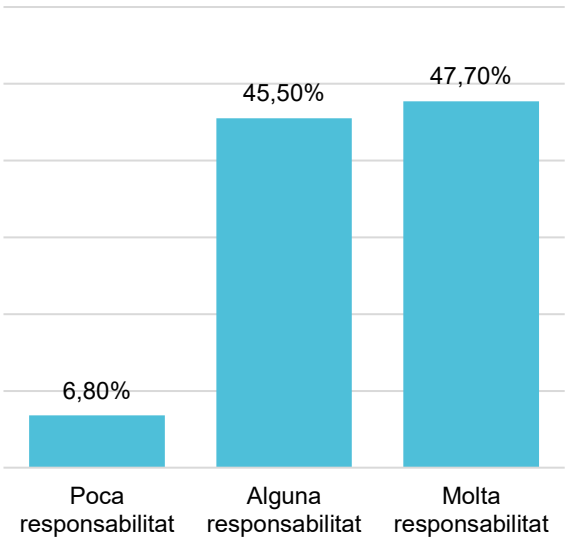

Protocols sectorials com a eina transformadora

L'anàlisi de les dades recollides al llarg de l'estudi posa de manifest la manca generalitzada de protocols específics i referents clars per abordar situacions de violència envers infants i adolescents en el context turístic. Aquesta absència d'instruments operatius no només limita la capacitat d'actuació immediata per part de professionals i ciutadania, sinó que també evidencia la necessitat d'una transformació estructural dins dels diferents sectors implicats.

Un dels indicadors més rellevants en aquest sentit és el fet que un 66,7 % de les persones enquestades afirmi no disposar de cap referència de contacte en cas de presenciar una situació de violència, ja sigui en general o de forma específica en casos de violència contra persones menors d'edat com s'ha comentat anteriorment.

Aquesta dada reflecteix la manca de canals clars de derivació i de comunicació, així com la invisibilització del problema en àmbits de treball on, potencialment, es podria detectar i intervenir precoçment.

Aquest dèficit es repeteix també en les respostes obtingudes del col·lectiu de professionals del taxi, un gremi amb una elevada exposició al carrer i, per tant, amb possibilitats d'identificar situacions de risc. Quan se'ls demana què aconsellarien a altres companys/es en cas de sospitar d'una agressió a una persona menor d'edat, les respostes més habituals fan referència a actuacions individuals espontànies com portar el nen o nena a casa o comissaria, trucar al 112 o demanar més formació específica.

Aquestes recomanacions, tot i benintencionades, mostren un cert grau d'improvisació derivat de l'absència de procediments normatius establerts.

Aquesta mancança queda confirmada en les respostes sobre la percepció d'existència de protocols clars d'actuació: només un 26,1 % afirma conèixer-ne, mentre que el 34,8 % declara que no n'existeixen i un 39,1 % no està segur/a.

Figura 40. Protocols al lloc de treball (sector taxi)

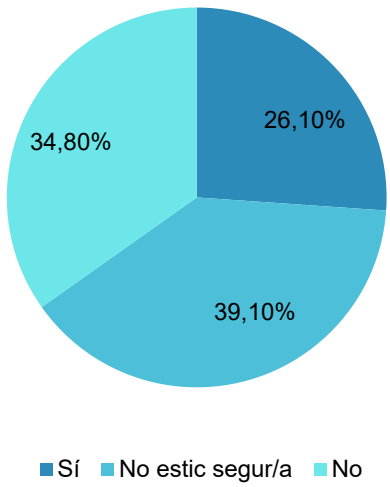

Això apunta a una **falta de sistematització institucional**, especialment preocupant en sectors amb contacte directe amb persones menors d'edat, com ara el transport, l'hoteleria o l'oci.

Les respostes a les preguntes obertes de l'enquesta reforcen aquesta diagnosi. Quan es demana quines mesures proposarien per protegir de manera efectiva infants i adolescents, a més de la formació i la informació, l'elaboració de protocols és l'estratègia més reiterada.

Així mateix, en relació amb les accions prioritàries per prevenir la violència, destaquen la necessitat de reforçar la seguretat, aplicar lleis més estrictes, millorar la capacitat de detecció de l'staff dels hotels, i, de nou, disposar de protocols clars per actuar davant situacions de risc.

Quan se'ls pregunta quins recursos necessiten per afrontar situacions de risc, la resposta és consistent: formació i protocols d'actuació.

Figura 41. Estratègies prioritàries

Finalment, davant la pregunta específica sobre l'existència de protocols sectorials contra la violència cap a la infància, un 75 % indica que no en coneix cap i un 25 % no ho sap la qual cosa evidencia una bretxa estructural en l'aplicació de mesures de protecció dins dels sectors econòmics vinculats al turisme.

Figura 42. Protocols al lloc de treball (sector turístic)

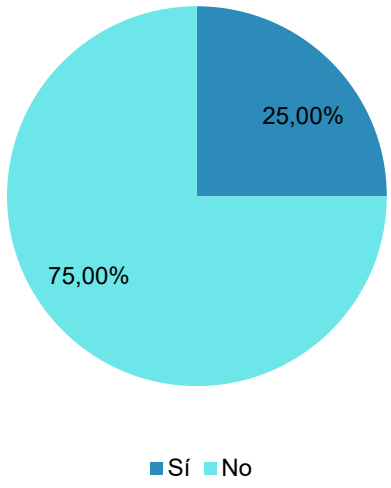

Tots aquests resultats confirmen una idea clau: els protocols sectorials no només són eines de gestió operativa, sinó instruments de transformació cultural i institucional. Implementar protocols específics en sectors com l'hoteleria, el transport, la restauració o el lleure implica assumir un compromís actiu amb la protecció dels drets de la infància i establir mecanismes estandarditzats de prevenció, detecció i resposta. A

més, aquests protocols només seran efectius si s'acompanyen d'estratègies de sensibilització, formació i capacitació, tant per al personal de base com per als equips directius.

En aquest sentit, els resultats de l'estudi apunten a la urgència d'articular polítiques públiques que incentivin l'adopció de protocols sectorials i que vetllin per la seva correcta implementació a través de mesures d'avaluació i seguiment. La inexistència de referents i la desconnexió entre els agents implicats són obstacles superables, però només a través d'una acció coordinada, institucionalitzada i basada en l'evidència.

Conclusions

L'estudi presentat constitueix un primer intent sistemàtic per analitzar les múltiples dimensions de la violència envers la infància i l'adolescència en contextos turístics a la ciutat de Barcelona.

Al respecte les dades obtingudes evidencien que, tot i la seva presència efectiva i contrastada, aquesta problemàtica continua essent àmpliament invisibilizada, especialment dins el sector turístic i entre la població general. El treball posa, per tant, de manifest la necessitat urgent de reconèixer, visibilitzar i abordar aquest problema com una qüestió de drets humans de la infància i l'adolescència i de responsabilitat col·lectiva.

De forma concreta, les dades obtingudes a l'estudi posen de manifest les següents qüestions claus:

- **Invisibilització i manca de percepció del risc.** Una de les troballes més destacades és la percepció social limitada sobre l'existència o la gravetat de la violència contra menors d'edat vinculada al turisme. Gairebé el 80 % de les persones enquestades afirma no tenir consciència clara del problema, i més del 70 % no sap si aquest constitueix un problema greu a la ciutat. No obstant això, la majoria considera plausible que el turisme massiu augmenti el risc de violència, fet que indica una dissonància entre percepció i realitat.

  Aquesta desconnexió també es reflecteix entre professionals del sector turístic i del taxi, on una proporció significativa declara no tenir coneixement de casos, tot i reconèixer haver intervingut en situacions sospitoses. Les persones estudiants, per la seva banda, com a futurs/es professionals, mostren una sensibilitat més gran però també una clara manca de formació en el tema.

- **Manca de protocols i recursos d'actuació.** Un dels eixos clau que travessa l'estudi és l'absència de protocols clars i específics per a la detecció, notificació i gestió de situacions de risc o de violència. Tant la ciutadania com els/les professionals del turisme declaren en un percentatge molt alt (fins al 75 %) no tenir cap coneixement de l'existència d'aquests protocols o dubtar-ne de la seva existència. Aquest buit normatiu i operatiu té conseqüències directes: la majoria no sabria com actuar davant d'un cas, i això incrementa la probabilitat d'inacció o de resposta inadequada.

- **Deficiències formatives.** a manca de formació específica sobre la violència cap als infants és una constant. Més del 80 % de les persones enquestades no ha rebut cap formació sobre el tema, i un 91 % no disposa de recursos formatius dins la seva feina. Malgrat això, la disposició a formar-se és elevada, tant entre professionals com entre ciutadania. Aquesta dada suggereix una oportunitat clara per implementar programes de capacitació amb un impacte potencial rellevant.

- **Rol clau dels operadors turístics i la ciutadania.** L'estudi també evidencia la consciència creixent que el sector turístic no pot restar al marge. Prop del 50 % de les persones participants consideren que les empreses i professionals del turisme tenen una responsabilitat directa en la prevenció de la violència contra persones menors d'edat. A més, un 72 % estaria disposat a participar en campanyes de sensibilització sobre el tema. Aquesta actitud contrasta amb la manca de participació real en iniciatives concretes, la qual cosa apunta a un desfasament entre intenció i acció que pot ser revertit amb polítiques públiques i incentius adequats.

- **Barris i zones de risc.** Els resultats identifiquen una geografia de risc dins la ciutat. Zones com el Raval, la Barceloneta, el Port Olímpic i les Rambles són assenyalades reiteradament com espais amb una presència més elevada de situacions potencials de risc per a infants i adolescents, especialment vinculades a activitats de lleure nocturn, prostitució i presència de xarxes criminals. Aquesta localització reforça la necessitat d'abordar la problemàtica amb una mirada territorialitzada.

- **Col·laboració institucional i resposta fragmentada.** Un altre dels aspectes que emergeix de l'estudi és la manca de coordinació i sistematització en la resposta institucional. Tot i que existeixen iniciatives des de l'administració pública i les organitzacions socials, la manca d'un marc d'actuació integrat i transversal dificulta la detecció precoç i la resposta efectiva. Sovint es treballa de manera reactiva, amb eines poc adaptades a la naturalesa específica de la problemàtica.

- **La importància de les narratives.** Finalment, cal destacar la importància del relat social entorn a la violència sexual en contextos turístics. L'estudi mostra com determinats discursos tendeixen a normalitzar o minimitzar les situacions de risc, especialment quan estan associades a espais de lleure o 'experiències' vacacionals. Aquestes narratives dificulten l'avenç cap a una cultura de la protecció, on la infància sigui vista com a subjecte de drets en tots els àmbits, inclòs el turístic.

Tenint present l'anterior, les dades recollides i analitzades al llarg d'aquest estudi permeten concloure que la violència envers infants i adolescents en contextos turístics no és una problemàtica puntual o anecdòtica, sinó estructural i profundament arrelada en dinàmiques de desigualtat, desprotecció institucional i invisibilització social. Malgrat que la seva manifestació pot variar segons l'espai, la temporalitat o el perfil de les víctimes, existeixen patrons comuns que es reiteren i que apunten a la necessitat urgent d'una resposta integral i coordinada.

S'evidencia també una bretxa significativa entre el reconeixement social del problema i la capacitat real d'intervenció dels sectors implicats. La manca de protocols clars, la formació insuficient, la por a la pèrdua d'imatge i la desconnexió entre àmbits institucionals contribueixen a mantenir una situació de vulnerabilitat estructural, especialment per a aquells infants i adolescents en situacions de risc social o institucional.

Aquestes conclusions posen en relleu la necessitat d'avançar cap a un model de ciutat que posi la protecció de la infància al centre de les polítiques públiques i del desenvolupament turístic. El reconeixement del problema, la implicació dels agents econòmics i socials i l'apoderament de la ciutadania són condicions indispensables per transformar una problemàtica invisibilitzada en una prioritat política i ètica.

04 Propostes de millora i recomanacions

Propostes de millora i recomanacions

A partir de les conclusions de l'estudi i del diagnòstic participatiu realitzat amb la ciutadania, professionals del sector turístic i representants institucionals, s'articulen a continuació un conjunt de propostes de millora orientades a garantir la protecció integral d'infants i adolescents en contextos turístics. Aquestes recomanacions s'agrupen en cinc eixos prioritaris: protocols sectorials, formació i capacitació, sensibilització i comunicació, polítiques públiques transversals i aliances institucionals.

Desenvolupament i aplicació de protocols sectorials específics

- **Elaboració de protocols sectorials específics per a cada subsector del turisme:** hotels, hostals, transport (taxi, VTC, autocars turístics), restauració, oci nocturn, agències de viatges, creuers, etc. Aquests protocols han d'incloure, indicadors de risc, procediments d'actuació davant de situacions sospitoses, vies de notificació i mecanismes de protecció immediata.

- **Establiment de mecanismes d'adhesió voluntària i posterior obligatorietat progressiva:** inicialment a través d'incentius, com distintius de qualitat turística amb enfocament de drets de la infància.

- **Inclusió de la perspectiva de la infància en l'elaboració dels protocols:** assegurant la participació de professionals de protecció infantil i persones expertes en turisme responsable.

- **Implementació d'auditories periòdiques i avaluació d'impacte** sobre l'aplicació real d'aquests protocols, i revisar-ne l'eficàcia amb indicadors concrets.

Una de les necessitats més evidents detectades a l'estudi és la manca de protocols clars i aplicables dins dels sectors vinculats al turisme.

Formació i capacitació continuada

- **Disseny d'itineraris formatius obligatoris per al personal d'atenció al públic** (hotels, taxis, comerç, oci, etc.) sobre violència sexual infantil, detecció de senyals d'alerta i protocols d'actuació.

- **Inclusió de formació sobre protecció de la infància als programes de graus i cicles formatius de turisme, hostaleria i gestió cultural.**

- **Formació especialitzada per a càrrecs directius**, responsables de recursos humans i empreses proveïdores de serveis turístics.

- **Creació de recursos formatius multilingües i adaptats als diferents perfils professionals**, incloent formats digitals, presencials i híbrids.

- **Establiment de convenis amb col·legis/ sindicats professionals** (taxistes, guies turístics, agents de viatge) per integrar formació obligatòria amb acreditació i renovació periòdica.

L'estudi mostra de manera inequívoca una manca de formació entre la majora de professionals del sector turístic. Això exigeix una resposta immediata des de l'administració i dels propis sectors implicats.

Campanyes de sensibilització i comunicació estratègica

- **Impuls de campanyes de sensibilització adreçades al turisme responsable**, tant a turistes com a operadors, amb missatges clars sobre tolerància zero a la violència envers infants i adolescents.

- **Utilització de canals visibles, accessibles i integrats als espais turístics:** cartelleria en allotjaments, transport públic, aeroports, punts d'informació turística i plataformes de reserves.

- **Desenvolupament materials dirigits a la ciutadania local**, per tal de promoure la implicació comunitària en la detecció precoç i la notificació de casos.

- **Adaptació de les campanyes a col·lectius especialment vulnerables o amb barreres d'accés a la informació**, com famílies migrades, persones sense llar, o residents temporals.

El canvi cultural que reclama la protecció efectiva de la infància en entorns turístics passa per una nova narrativa pública.

Polítiques públiques integrals i transversals

- **Inclusió de l'eix de protecció infantil dins les polítiques de turisme responsable de l'Ajuntament de Barcelona**, i assignar recursos específics per a aquesta finalitat.

- **Creació d'una unitat municipal inter-departamental de resposta a la violència envers la infància i l'adolescència en contextos turístics**, que integri Serveis Socials, Educació, Turisme, Urbanisme, Prevenció i Seguretat.

- **Desenvolupament de plans d'acció territorials en zones de major risc identificades** amb intervenció conjunta d'actors socials, policials i sanitaris.

- **Incorporació d'aquesta problemàtica als plans locals de seguretat i convivència urbana**, establint protocols d'actuació conjunta amb la Guàrdia Urbana i Mossos d'Esquadra.

- **Revisió les normatives de llicències turístiques** per incloure criteris de protecció a la infància com a requisit d'accés o renovació.

La prevenció de la violència envers la infància en el marc del turisme ha de ser una prioritat política que es tradueixi en mesures concretes i sostenibles.

Aliances institucionals i treball en xarxa

- **Establiment de convenis de col·laboració amb organitzacions especialitzades en infància i drets humans.**

- **Creació d'espais de treball estables entre administracions locals, sector privat i tercer sector**, per generar protocols conjunts i seguiment compartit de casos.

- Participació **en xarxes internacionals de turisme responsable i protecció infantil**, compartint bones pràctiques i alineant polítiques municipals amb estàndards globals.

- **Inclusió de la problemàtica en l'agenda metropolitana i de les ciutats turístiques de l'Estat espanyol**, per promoure una estratègia coordinada en entorns urbans similars.

La resposta eficaç a la violència contra infants i adolescents en contextos turístics només serà possible amb una coordinació institucional àmplia i sostinguda.

05 Annexes

Annexes

Annex I. Enquesta a la ciutadana

1. Amb quin gènere t'identifiques?

   Masculí
   Femení
   Prefereixo no dir-ho

2. Quina és la teva edat?

   Menys de 18
   18-24 anys
   25-34 anys
   35-44 anys
   45-54 anys
   55-64 anys
   64 anys o més

3. En quin districte de Barcelona vius/ has visitat?

4. Ets conscient de la probloblemàtica de la violència (incloent la sexual) contra infants i adolescents en contextos turístics a Barcelona?

   Sí
   No

5. Creus que la volència contra infants i adolescents és un problema greu a Barcelona?

   Sí
   No
   No estic segur/a

6. Has observat o tingut coneixement de qualsevol incident d'aquest tipus en la teva zona o durant les teves visites a zones turístiques?

   Sí
   No

7. Quines creus que són les zones turístiques de Barcelona més exposades a la violència contra nens, nenes i adolescents?

8. Valorant les mesures actuals, creus que són suficients per prevenir la violència contra infants i adolescents en zones turístiques?

   Sí
   No

No estic segur/a

9. Quina responsabilitat creus que tenen els operadors turístics en la prevenció d'aquests incidents?

   Molta responsabilitat
   Alguna responsabilitat
   Poca responsabilitat
   Cap responsabilitat

10. Com consideres que hauria d'actuar la policia davant un cas de violència contra un infant o adolescent en una zona turística?

11. Has rebut alguna vegada informació o formació sobre com detectar i reportar la violència contra persones menors d'edat?

    Sí
    No

12. Consideres necessària més formació o informació per a la ciutadania sobre aquest tema?

    Sí
    No

13. Creus que l'alta afluència de turistes contribueix a l'increment de casos de violència contra infants i adolescents a Barcelona?

    Sí
    No
    No estic segur/a

14. Quines mesures proposaries per millorar la protecció del infants i adolescents en sones turístiques?

15. T'agradaria veure més implicació de quins grups o entitats en aquesta lluita?

    Govern local
    Govern estatal
    Govern autonòmic
    Policies
    ONG
    Empreses turístiques
    Comunitat local
    Altres

16. Tens alguna experiència personal relacionada amb aquest tema que vulguis compartir?

Gràcies per la teva col·laboració!!

Annex II. Enquesta a autoritats locals de Barcelona

1. Amb quin gènere t'identifiques?

   Masculí
   Femení
   Prefereixo no dir-ho

2. Quina és la teva edat?

   Menys de 30 anys
   30-45 anys
   46-60 anys
   Més de 60 anys

3. Quina és la teva posició dins de l'administració local? (Per exemple: regidor/a, tècnic/a municipal, cap de departament, etc.)

4. Creus que la violència contra infants i adolescents és un problema significatiu en el context turístic de Barcelona?

   Sí
   No
   No estic segur/a

5. Té la teva administració protocols específics per gestionar casos de violència sexual contra infants i adolescents en zones turístiques?

   Sí
   No
   No estic segur/a

6. Quina freqüència creus que tenen lloc aquests incidents en zones turístiques de Barcelona?

   Molt freqüentment
   Freqüentment
   Rarament
   Mai

7. Quines creus que són les zones turístiques de Barcelona més exposades a la violència contra nens, nenes i adolescents?

8. Com valores l'eficàcia de les polítiques actuals per prevenir la violència contra els infants i adolescents en zones turístiques?

   Molt efectives
   Moderadament efectives
   Poc efectives
   Gens efectives

9. Hi ha col·laboració efectiva entre la policia local , els mossos d'esquadra i les organitzacions de protecció infantil per abordar aquest problema?

   Sí
   No
   No estic segur/a

10. Quin tipus de formació es proporciona a l'equip encarregat de gestionar aquestes situacions?

11. Quins recursos creus que falten per millorar la prevenció i gestió de la violència sexual contra els infants i adolescents en el turisme?

12. La teva administració ha participat en campanyes de conscienciació dirigides a turistes sobre la protecció d'infants i adolescents?

    Si
    No

13. Creus que la legislació actual és suficient per protegir els infants i adolescents d'aquest tipus de violència?

    Sí
    No
    No estic segur/a

14. Quines mesures addicionals proposaries per combatre la violència sexual contra infants en el context turístic?

15. Com podríem millorar la col·laboració entre el sector turístic i les autoritats locals per protegir millor els infants?

Gràcies per la teva col·laboració!!

Annex III. Enquesta a professionals del taxi

1. Amb quin gènere t'identifiques?

   Masculí
   Femení
   No binari
   Prefereixo no dir-ho

2. Quina és la teva edat?

   Menys de 30 anys
   30-45 anys
   46-60 anys
   Més de 60 anys

3. Quants anys portes treballant com a taxista a Barcelona?

   Menys de 5 anys
   5-10 anys
   Més de 10 anys

4. Has observat alguna vegada indicis de violència sexual contra infants o adolescents en el context turístic mentre treballaves?

   Sí
   No

5. Creus que la violència contra infants i adolescents és un problema en les zones turístiques de Barcelona?

   Sí
   No
   No estic segur/a

6. Quines creus que són les zones turístiques de Barcelona més exposades a la violència sexual contra nens, nenes i adolescents?

7. Consideres que els turistes són conscients dels riscos de violència sexual contra infants i adolescents a Barcelona?

   Sí
   No
   No estic segur/a

8. Has rebut formació específica sobre com detectar i comunicar casos de violència sexual contra infants i adolescents?

   Sí
   No

9. Creus que seria útil rebre aquest tipus de formació?

   Sí
   No

10. Tens informació sobre a qui contactar si sospites d'un cas de violència contra un infant o adolescent?

    Sí
    No

11. Consideres que com a taxista tens un paper en la prevenció de la violència contra infants i adolescents?

    Sí
    No
    No estic segur/a

12. Creus que les autoritats locals estan fent prou per combatre la violència sexual contra infants i adolescents en zones turístiques?

    Sí
    No
    No estic segur/a

13. Quines mesures creus que podrien millorar la protecció dels infants i adolescents contra la violència sexual en zones turístiques?

14. Creus que el turisme afecta l'increment de la violència sexual contra infants i adolescents a Barcelona?

    Sí
    No
    No estic segur/a

15. Has intervingut alguna vegada en una situació on creies que un infant o adolescent podria estar en risc?

    Sí
    No

16. Quin consell donaries a altres taxistes sobre com actuar en casos de sospita de violència sexual contra infants i adolescents?

Gràcies per la teva col·laboració!!

Annex IV. Enquesta a membres d'organitzacions no governamentals (ONG)

1. Amb quin gènere t'identifiques?

   Masculí
   Femení
   No binari
   Prefereixo no dir-ho

2. Quina és la teva edat?

   Menys de 30 anys
   30-45 anys
   46-60 anys
   Més de 60 anys

3. Quina és la teva funció dins de l'ONG? (Per exemple: coordinador/a de programa, investigador/a, director/a, etc.)

4. La teva organització ha identificat casos de violència sexual contra infants i adolescents en contextos turístics a Barcelona?

   Sí
   No

5. Amb quina freqüència consideres que ocorren aquesta mena d' incidents en relació amb el turisme a Barcelona?

   Molt freqüentment
   Freqüentment
   Ocasionalment
   Rarament
   Mai

6. Quines creus que són les zones turístiques de Barcelona més exposades a la violència contra nens, nenes i adolescents?

7. La teva organització té protocols establerts per gestionar casos de violència contra infants i adolescents en zones turístiques?

   Sí
   No
   No estic segur/a

8. Com valores l'eficàcia de les polítiques públiques actuals de Barcelona per prevenir aquests casos?

   Molt efectives
   Moderadament efectives
   Poc efectives

9. La teva organització col·labora amb autoritats locals per millorar la protecció dels infants i adolescents en el sector turístic?

   Sí
   No
   Està en procés

10. Quins recursos creus que falten per millorar la prevenció i la intervenció en casos de violència contra infants i adolescents en contextos turístics?

11. La teva organització disposa de formació específica sobre com tractar la violència contra infants i adolescents en el context de turisme i viatges?

    Sí
    No
    Està en procés

12. Quin impacte creus que té el turisme en l'increment del risc de violència contra infants i adolescents a Barcelona?

    Alt
    Moderat
    Baix
    Cap

13. Quines mesures de prevenció proposaries per reduir el risc de violència sexual contra infants i adolescents en contextos turístics?

14. La teva organització participa en campanyes de conscienciació dirigits a turistes i professionals del turisme sobre la protecció d'infants i adolescents?

    Sí
    No
    Està en procés

15. Com consideres que els turistes poden contribuir a la prevenció de la violència sexual contra infants i adolescents a Barcelona?

16. Tens alguna suggerència sobre com les ONGs podrien col·laborar més efectivament amb l'administració local i el sector turístic per protegir els infants i adolescents?

Gràcies per la teva col·laboració!!

Annex V. Enquesta a professionals del turisme

1. Amb quin gènere t'identifiques?

   Masculí
   Femení
   No binari
   Prefereixo no dir-ho

2. Quina és la teva edat?

   Menys de 25 anys
   25-34 anys
   35-44 anys
   Més de 55 anys

3. Quina és la teva funció dins del sector turístic? (Per exemple: guia turístic/a, recepcionista, gerent d'hotel, etc.)

4. Has rebut formació específica sobre la protecció d'infants i adolescents contra la violència sexual en el teu lloc de treball?

   Sí
   No

5. Consideres que el teu lloc de treball té protocols clars sobre com actuar en cas de sospita de violència contra infants o adolescents?

   Sí
   No
   No estic segur/a

6. Amb quina freqüència creus que ocorren incidents de violència contra infants i adolescents en entorns turístics a Barcelona?

   Molt freqüentment
   Freqüentment
   Ocasionalment
   Rarament
   Mai

7. Coneixes algun cas en què s'ha identificat i actuat contra la violència cap a infants i adolescents en el context turístic?

   Sí
   No
   Prefereixo no dir-ho

8. Creus que els turistes són suficientment conscients dels riscos de violència contra infants i adolescents a Barcelona?

Sí
No
No estic segur/a

9. Quines mesures creus que podrien millorar la protecció dels infants i adolescents contra la violència sexual en el turisme?

10. La teva organització té enllaços amb la policia o mossos d'esquadra o altres serveis socials per gestionar casos de violència contra nens, nenes i adolescents?

    Sí
    No
    Prefereixo no dir-ho

11. Com valores l'impacte de la violència contra infants i adolescents en la imatge del turisme a Barcelona?

    Molt negatiu
    Negatiu
    Neutre
    No estic segur/a

12. Has participat en alguna campanya de conscienciació sobre la protecció d'infants i adolescents en el sector turístic?

    Sí
    No

13. T'agradaria rebre més formació sobre com protegir els drets dels infants i adolescents en el context turístic?

    Sí
    No

14. Creus que hi ha suficients recursos disponibles per educar els/les professionals del turisme sobre la protecció d'infants i adolescents contra la violència?

    Sí
    No

15. Tens alguna suggerència sobre com podríem millorar les estratègies de prevenció de la violència contra infants i adolescents en el sector turístic?

Gràcies per la teva col·laboració!!

Annex VI. Enquesta a estudiants de turisme

1. Amb quin gènere t'identifiques?

   Masculí
   Femení
   No binari
   Prefereixo no dir-ho

2. Quina és la teva edat?

   Menys de 20 anys
   20-24 anys
   25-29 anys
   30 anys o més

3. En quin any estàs del teu curs de turisme?

   Primer
   Segon
   Tercer
   Quart
   Màster o postgrau

4. Has rebut formació específica sobre la protecció d'infants contra la violència en els teus estudis de turisme?

   Si
   No

5. Consideres que la protecció d'infants contra la violència és un tema important en la indústria del turisme?

   Si
   No
   No estic segur/a

6. Com valores la teva preparació per gestionar situacions de violència contra infants i adolescents en entorns turístics?

   Molt preparat/da
   Moderadament preparat/da
   Poc preparat/da
   Gens preparat/da

7. Has observat o tingut coneixement de casos de violència contra infants o adolescents durant les teves pràctiques?

   Sí
   No

8. Com creus que els turistes poden afectar el risc de violència contra infants i adolescents a Barcelona?

   Augmenten significativament el risc
   Augmenten lleugerament el risc
   Redueixen el risc

9. Creus que les empreses turístiques de Barcelona estan fent prou per prevenir la violència contra els infants i adolescents?

   Si
   No
   No estic segur/a

10. Quines accions consideres que serien més efectives per prevenir la violència contra infants i adolescents en el turisme?

11. T'agradaria rebre més formació sobre com prevenir la violència contra infants i adolescents en el turisme?

    Si
    No

12. Quin tipus de recursos consideres que necessites per estar més ben preparat/da per afrontar la violència contra els infants i adolescents en el sector turístic?

13. Estaries disposat/da a participar en campanyes de sensibilització sobre la protecció d'infants i adolescents en el turisme?

    Sí
    No

14. Com valores la importància de la protecció d'infants en la formació en turisme?

    Extremadament important
    Important
    Moderadament important
    Poc important

15. Quin rol creus que haurien de jugar els professionals del turisme en la protecció d'infants i adolescents contra la violència?

Gràcies per la teva col·laboració!!

Agraïments

Volem expressar el nostre sincer agraïment a totes les persones, entitats i institucions que han fet possible l'elaboració d'aquest informe. Als i les professionals del sector turístic, les administracions públiques, les organitzacions socials i els agents comunitaris que han compartit el seu temps, coneixement i experiència durant el procés i molt especialment a totes les persones que han col·laborat de manera directa o indirecta aportant reflexions, dades, testimonis i propostes. La seva participació ha estat clau per donar forma a una anàlisi complexa, arrelada i transformadora.

Agraïm també el suport de l'Ajuntament de Barcelona a través del Programa d'Educació per a la Justícia Global, que ha fet possible aquesta iniciativa, així com el seu compromís amb la protecció dels drets dels infants i la construcció d'un model turístic més just i responsable.

Cap a un model lliure de violències

Informe diagnòstic sobre la vulneració de drets de la infància i l'adolescència en el marc de l'activitat turística a Barcelona

fapmi ecpat ESPAÑA aethmic Associació de turisme sostenible

Amb el finançament de:

Ajuntament de Barcelona